X m. 1935 m. birželio mėn. 6(114) Nr.

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

Redakcija ir Administracija: Vilnius, Dombrovskio gt. 5—1.

BAŽNYČIOS LIETUVIŠKUMO KLAUSIMU.

Katalikų bažnyčia daugelyje vietų Vilniaus krašte buvo svetimos dvasiškijos panaudota lietuvių tautiškumo slopinimui. Tuo būdu praeityje kai kur padaryta mūsų tautai nemaža žalos — vienur sulaikyta tautinis atbudimas, kitur ir visai užmigdyta lietuviškoji dvasia.

Šiandie mūsų krašto bažnyčiose taip pat nepakankamai atsižvelgiama į lietuvių tautinį atgimimą ir dažnai daroma mums skriaudų, kurios sukelia lietuvio širdyje namaža kartumo ir verčia ieškoti priemonių tam blogumui pašalinti.

Kairėn krypteléję pusmasoniai lengvai bažnyčios lietuviškumo klausimą sprendžia. Jų nuomone, už visas blogybes kalti lietuviai kunigai. Jeigu, anot jų, mūsų kunigai būtų veiklesni ir drąsesni, tai visa pataisytų. Mūsų kairieji žino, kad, taip tvirtindami, prasilenkia su tiesa, bet jiems tiesa ir nerūpi, jiems norisi pameškerioti šalininkų, o prie kreivų meškerių jie pripratę.

Tur būt, ir akyliausias kunigų priešas nerastų Vilniaus krašte nuveikto ar dirbamo lietuviško darbo, kuriame lietuvis kunigas nedalyvautų ar kurio jis neparemtų. Kairieji patys savo spaudoje ne kartą iš pavydo rašė, kad septynių svarbiausių Vilniaus lietuvių draugijų priešaky stovi kunigai. O juk beveik visas lietuviškas veikimas mūsų krašte ir yra tų draugijų vedamas. Už tai mūsų kunigai raudonų juostų tikrai negaus, o nemalonumų ir sunkumų jau ne vienas yra susilaukęs. Akyvaizdoje tų faktų tik bloga valia galima tvirtinti, kad lietuviams kunigams trūksta lietuviško veiklumo ar drąsos.

Jeigu mūsų kunigams nepavyksta visiškai apginti lietuvių teisių mūsų krašto bažnyčiose, tai tik todėl, kad toje kovoje

būna per mažai pasauliečių šviesuomenės remiami. Be to, daugelyje lietuviškų ar mišrių parapijų kunigai nelietuviai. Čia lietuvių teises bažnyčioje galėtų ginti tik pasauliečiai.

Mūsų krašto bažnyčios nesuvaidino lietuviško tautinio auklėjimo mokyklų vaidmens ne tik todėl, kad visuomet buvo priešinga mūsų tautiniems siekimams dvasiškoji vyriausybė, bet ir todėl, kad vyresnės kartos lietuvių šviesuomenė buvo rusiško socializmo perpūsta ir su bažnyčia jokių ryšių nepalaikė arba net su ja kovojo. Mūsų bažnyčiose buvo palikusi tik neapšviesta lietuviška liaudis ir su ja lenkų šviesuomenė, kuri ir nulėmė daugelio bažnyčių lenkiškąjį pobūdį. Jeigu lietuviškoji šviesuomenė būtų bažnyčių neapleidusi, tikrai būtum jose apgynę mūsų kalbos teises ir mūsų krašto bažnyčios būtų virtusios lietuviškos kultūros židiniais.

Tas skaudus praeities patyrimas pakankamai mus pamokė, kad šviesuomenei nevalia bažnyčias apleisti. Kiekviena kova reikalauja vadovybės ne tik iš tolimo štabo, bet čia pat kovos lauke esančių vadų. Kova už lietuvių kalbos teises bažnyčioj reikalauja mūsų šviesuomenės vadovybės pačioj bažnyčioj. Popieriniai protestai bei nurodymai iš centrų pageidaujamų vaisių neduos. Kol bažnyčiose nebus lietuvių šviesuomenės, tol jose lietuvių kalbos teisės nebus pakankamai apsaugotos.

Laikas ir mums suprasti, ką kitos tautos jau seniai suprato, kad bažnyčia yra netik Dievo namai, bet ir Tautos šventovė, todėl kiekvienas tautietis privalo joje būti.

Titnagas.

JONAS ČEKAUSKAS.

LIETUVOS VAIKAMS.

Ei, kilnus, skaistus jaunime,
Sūnūs, dukros Lietuvos,
Laimei kurti mes užgimę
Dėl brangios šalies savos!

Štiprios rankos, lyg plieninės
Daug didžių darbų nuveiks.
Mes už brangiąją Tėvynę
Duosim gyvastį, jei reiks!

Drąsiai laimėn mes žygiuosim,
Griausim tamsos stabus.
Smagia daina žygius puošim,
Žemėj liūdesio nebus.

Greit nuveiksim, nugalėsim
Virtines juodų vargų...
Kai tik tautą pamylėsim,
Tai ir dirbti bus smagu.

„Kalevalos“ — suomių epo 100 m. sukaktis.

Kiekvienais metais visa suomių tauta iškilmingai švenčia *„Kalevalos“ dieną*. Daugeliui gal ir šiandieną dar nevisai suprantama, kodėl suomiai tą savo „Kalevalą“ ypatingai mini, o kaikam gal net ir apskritai nežinoma, kas toji „Kalevala“. Šiame trumpame savo straipsnelyje norėčiau suminėti jos atsiradimą, vystymąsi, rinkimą ir pasirodymą plačiąjam pasauliui, juoba, kai šiemet sukanka lygiai šimtas metų nuo pirmojo jos išspausdinimo.

Pradžioje reikia pasakyti, kad „Kalevala“ nėra panaši nei graikų „Ilijadei“ ir „Odisejai“, nei lotynų Eneidai“, nei vokiečių „Nibelungų giesmei“ ar prancūzų „Rolando giesmei“.

Laikinojo Vilniaus Lietuvių Komiteto pilnumos posėdis. Iš kairės dešinėn: R. Bagdonas, J. Maceika, A. Leskevičius, Al. Birinčikas, adv. A. Juknevičius, J. Matuiza (stovi), kun. K. Čibiras, K. Stašys (pirm.), P. Karazija, inž. M. Kraužlys, kun. dr. A. Viskantas, Pr. Čenys, kun. Pr. Bieliauskas, inž. J. Jankauskas ir inž. M. Čibiras.

„Kalevala“ yra visai originalus suomių tautos kūrinys. Ji neturėjo jokios savo atsiradimui kitų tautų kūrybinės įtakos. Ją pagimdė visa suomių tautos dvasia, o išugdė kartų kartos. Ypatingą kūrybinę jėgą parodė suomių praščiokėliai. Jų tarpe daugiausia vaikščiojo vadinamieji „giesmininkai“ ir giedojo giesmes *(runas)*. Pagal suomių mokslininkus prof. Niemi ir Scheifner'į, „Kalevalos“ pradžios reiškia ieškoti net XII amž. Ji vystėsi net iki XV amžiaus. Bet iršstančios valstybės likimas ir krikščionybės įvedimas sustabdė jos tolimesnį vystymąsi. Tačiau Suomijos piet-vakarių krašte giminingi karelai išlaikė ją ilgą laiką gryną, nepraradusią pirmykščio savo antspalvio.

Pats žodis „Kalevala“ reiškia vietą, kurioje gyveno *„kaleva“*, nes suomių kalboje priesaga *„la“* pažymima vieta, kurioje gyvena ta ar kita pavardė žmogus.

Ilgą laiką pasaulis nežinojo apie „Kalevalą“. Nežinojo taip, kaip

nežino dabar apie kieno nors didžiausius turtus. Tik 1802 metais gimė Suomijoi žmogus, kuris savo ištvermingu ir vaisingu darbu nustebino visą kultūringąjį pasaulį. Tuo žmogumi buvo *Elijas Lönnrot'as*. Dvidešimties metų jaunikaitis įstojo į *Turku'o* (Abo) universitetą ir po 6 metų baigė jį, įgydamas medicinos magisterio laipsnį. Tačiau jo gyvenimas pakrypo kita vaga. Medicina retai kada jis tepasinaudodavo. Vos baigęs universitetą, Lönnrot'as išsirengė į *rusų Koreliją* tautosakos rinkimo reikalais. Čia kaip tik susidūrė su „giesmininkais", kurie giedojo kai kurias „Kalevalos" runas (giesmes). Jis ėmėsi rimto užrašnėjimo darbo. Sunkiai jam sekėsi. Dažnai tekdavo užrašyti dvi visai tas pačias runas. Kartais negalėdavo nieku būdu vienos su kita surišti. Tik po 5 metų sunkaus ir atsakingo darbo, atitinkamai sutvarkęs surašytąsias runas ir trūkstamąsias vietas išpildęs, Lönnrot'as išleido pirmąją *„Kalevalą arba senos Karelijos runas iš suomių tautos prosenovės"* Tai buvo 1935 metų baigoje. Pirmoji „Kalevalos" laida turėjo 5.052 eilutes, kurios buvo suskirstytos į 16 giesmių. Lönnrot'as nesijautė darbą nudirbęs. Dar keletą metų užrašinėjo jisai *rusų* ir *suomių Karelijose* ir *Ingrijoje* ir 1849 m. išleido antrąją „Kalevalos" laidą, kurioj buvo jau net 22.695 eilutės suskirstytos į 50 giesmių. Viso labo „Kalevalos" leidinių buvo apie dešimts. Tiksliausieji jų yra antrasis ir devintasis, tarpe kurių yra labai mažas skirtumas.

„Kalevala" yra išversta, kaip ir visi kiti garsūs veikalai, į visų kultūringųjų tautų kalbas. Lietuvių kalbon „Kalevalą" išvertė *kun A. Sabaliauskas*, kuris didžiojo karo audrų buvo nuneštas į Suomiją ir ten apsigyveno ilgesniam laikui. O gyveno jisai pas gariausį, be Elijo Lönnrot'o, „Kalevalos" žinovą prof. d-rą Niemi *Olunkylä* — šalia Helsinkių. Kunigas A. Sabaliauskas pagal žinovo nurodymus ir vertė antrąją ir devintąją laidą.

„Kalevalos" turinys, tai burtininkų kovos tarpusavyje burtais ir ginklais. Nemaža joje taip-pat ir tragiškų scenų. Svarbiausia tačiau veikalo žymė yra ta, kad nėra vienos bendros akcijos — yra jų kelios. Tos visos akcijos vyksta žaibo greitumu. Charakteringa yra „Kalevalos" eilėdara: dvi greta stovinčios eilutės pasakoja tą pat, tik kitais žodžiais. Daugelyje vietų yra išlaikytas ir rimas. Kiekviena eilutė turi 8 skiemenis (keturi trochejai). Elijas Lönnrot'as surinko taip pat „Kalevalos" runų melodijas ir jas užrašė.

Stebėtis stačiai reikia suomių tauta, kuri, būdama negausi, sukūrė milžinišką veikalą. *Vl. R.*

K. Č. LIETUVIS.

Žibintui užgesus.

Užgeso mano žibintas
nuo didelio vėjo.
Kur akmenys sunkūs krinta,
ilgai aš stovėjau.

Klykia apuokai, pelėdos —
išgąsdinti gali.
Nuvargęs ant akmenio sėduos,
parodykit kelią.

Sunku sulaukti ryto
vienam tamsumoje.
Nebarkit, kad naktį paklydęs
ilgai aš klajoju.

Ką darai, daryk gerai!

Kilniai savigarbai nieko nėra pražutingesnio ir nieks taip greit netraukia jos žemyn, kaip papratimas viską tikrai skurdžiai ir pigiai dirbti, taip sakant, gyventi „pas pigųjį Jokūbą". Nepastebėdami daromės panašūs į tuos daiktus, su kuriais paprastai drauge būname. Jie darosi mūsų pačių dalimi, ir paprotys blogai ir netvarkingai atlikti savo reikalus jaudžia klaidų į patį charakterio audinio vidurį, ir net sugadina viso mūsų gyvenimo audinį.

Vilniaus lietuvių studenčių kuopelės valdyba. Iš kairės dešinėn: V. Maminskaitė, Al. Liuobytė (pirm.) ir O. Miciūtė.

Daugumas žmonių, kol jauni, daugiausia mano iš tikrųjų daug nuveikti, o ne taip, kaip kuo geriausia dirbti savo darbą. Jie per daug apsiima darbo ir nieko gerai nenudirba. Jie nežino, kad kas padirba tūkstantį palaikių darbų, ilgainiui nebus tiek nuveikęs, kiek tas, kurs vieną vienintelį darbą dirba, bet atlieka jį tobulai ir gerai ir įspaudžia į jį savo charakterio antspaudą: tat žmogui duoda tikrą pasitenkinimą ir tikrą savijautos jausmą.

Mes, žmonės, taip sukurti, kad tas tobulumo laipsnis, kurį teikiame savo darbams, daro įtakos visam mūsų gyvenimui ir veikia toliau visą mūsų gyvenimą pakeldamas į tą pačią aukštumą. Visas žmogus pamažu darosi toks, kaip jis atlieka savo darbą. Papratimas prie rūpestingo ir tikslaus darbo stiprina mūsų dvasią ir gerina visą mūsų charakterį. Ir atvirkščiai, jei mes savo darbą nepunktualiai, netvarkingai ir netobulai atliekame, tai nuo to smunka visa mūsų dvasia, silpnėja dvasios jėgos ir mes visiškai nupuolame.

Kiekvienas tik pusiau arba neatsidėjus atliktas darbas, kurį gauna tavo rankos, po savęs palieka žemyn traukiančios įtakos ir drauge atima iš tavęs ir dalį tavo savigarbos. Po blogai padaryto darbo tu nebesi visai tas pat žmogus, kaip pirma... Dėl to lieka mažai garantijos, kad tavo darbai išsilaikys reikalingoj aukštumoj ir kad tavo žodis bus toks šventas kaip pirma. Juo dažniau tu atliksi blogą darbą, juo daugiau nustosi jėgų sukurti geriausia, ką gali.

Iš tikrųjų sunku yra įvertinti dvasinę ir moralinę įtaką, kokią daro pusiau nudirbtas ar netobulas darbas, ir tą jėgą, kurią jis turi tave traukti žemyn ir padaryti tave blogesnį: šių įvykių procesas yra nematomas. Bet niekas negali savęs gerbti, kurs iš papratimo teatlieka tik lopiniuotą darbą, o savigarba nykdama atima žmogui ir pasitikėjimo savimi, kai nebėra savigarbos ir pasitikėjimo savimi — negalima padaryti ką nors žymesnio.

Tiesiog nuostabu, kaip tikrai ir klastingai paprotys netobulai dirbti pamažu pakerta žmogų ir taip pakeičia visą dvasios būseną, kad jis nebegali pasiekti savo gyvenimo tikslo, net jei jis įsivaizduotų stengiąsis, kiek begalėdamas, kad prie jo prisiartintų.

Žinau vieną žmogų, kurs buvo apimtas liepsnojančios savigarbos nuveikt ką nors iš tikrųjų žymų, žmogų, kurs turėjo ir visų tam reikalingų gabumų. Pradėjęs jis buvo visai akuratiškas ir rūpestingas. Jis visada iš savęs reikalavo aukščiausio ir niekur nepasitekindavo mažu. Viena mintis ką nors netobulai dirbti jam jau buvo skaudi. Bet kai jis pamažu priprato tenkintis ir prastesniu darbu, dvasiškai ir morališkai nusmuko taip žemai, jog dabar pasitenkina visai menkais darbais ir to, matyt, nė suprasti nesupranta. Taip jis šiandien yra visai vidutiniškas žmogus, ir nė pažeminimo dėl to nejaučia: ir liūdniausia yra tat, kad jis visai nežino, kodėl neatsiekė pirmojo savo tikslo.

Mūsų savigarba ir mūsų idealai reikalingi nuolatinės priežiūros ir auklėjimo, kad jie būtų tvirti ir pakankamai aukšti. Daugelis žmonių praranda savo savigarbą ir jų idealai nupuolai, jei jie dirba vieni arba su abejingais žmonėmis: jiems nuolat reikalinga pagalbos paraginimo.

Atsimenu vieną vyrą, kurs pirma buvo žymus. Kol gyveno jo žmona, jis turėjo aukščiausių idealų ir tikslų ir visada, ką veikė, buvo visai rūpestingas ir uolus, niekuomet nebūdavo patenkintas savimi, jei nenudirbdavo geriausia, ką gali. Bet kai mirė jo žmona ir jis liko vienas, pamažu nurimo jo sau pačiam statomi aukšti reikalavimai, jis mažiau besirūpino ir paviršutine savo išvaizda ir pagaliau visa savo būtybe taip apsileido, jog ėmė daryti tiesiog atstumiamą įspūdį — ir, matyt, nė jausti nejuto, kokia liūdna jame buvo įvykusi permaina.

Kaip greit nupuola jaunuolis, ir su aukštais idealais ir pagrindingumui išauklėtas, kai jis išvyksta iš namų ir įsitraukia į tokią vietą, kur maža testatoma reikalavimų ir kur pasitenkinama netobulu darbu.

Palikdami savo darbe menkavertiškumo, lyg lėniais nuodais nuodijame savo kūną: jie paraližuoja sveiką jo veiklumą ir jo procesus. Mažavertiškumas yra kaip mielės: jos pradeda veikti iš tos vietos, kur jų įdedame, kol apima viską. Jos nuslopina idealus, paraližuoja savigarbą ir visą žmogų padaro blogą.

O. Swett Marden.

KILNUSIS DRAUGAS.

Senų senovėje, dar prieš Kristaus gimimą, viename krašte viešpatavo žiaurus valdovas. Jis mažai kuo pasitikėdavo ir visus įtardavo neištikimybe. Už tai valdovo visi nemėgo, nemylėjo. Toje pat šaly gyveno žmogus, vardu Mirėjus. Jį visoj apylinkėj gerai pažino, gerbė ir mylėjo, nes Mirėjus buvo labai sąžiningas, kilnus ir teisus žmogus. Štai kartą blogos valios žmonės pranešė, įskundė valdovui, kad Mirėjus norįs jį užmušti, rengiąs prieš jį sąmokslą. Sužinojęs apie tai, valdovas įsakė Mirėjų suimti ir atvesti pas save.

Kai suimtasis buvo atgabentas, valdovas tarė:

— Ištikimieji mano tarnai man pranešė, kad tu, Mirėjau, rengi prieš mane sąmokslą?

— Ne, valdove, — ramiai atsakė Mirėjus — aš nieko prieš tave nedarau, tiktai pasakiau, kad žiauriai valdai mūsų šalį.

Liet. Šv. Kazimiero D-jos Randamonių (Gardino aps.) skyriaus artistų kuopelė, kuri dažnai rengia lietuviškus vakarus.

Žiaurus valdovas įniršo ir didžiai supykęs sušuko:

Už tai, kad tu išdrįsai šitaip kalbėti prieš, mene liepsiu tave prikalti prie kryžiaus.

— Mat, tais laikais už didelius prasikaltimus nešaudydavo, kaip šiandie, bet prikaldavo prie kryžiaus.

— Nebaisi man mirtis — šaltai atsakė Mirėjus, — pasigailėjimo neprašau. Tik vieno, valdove, tavęs prašyčiau, — duok man tris dienas laiko, atleisk mane, noriu atsisveikinti su sena, žilagalve motina, kurią taip myliu ir sesutėmis. Kaipo įkaitą ir ženklą, jog sugrįšiu, palieku savo ištikimą draugą.

Valdovas pagalvojęs tarė:

— Gerai, duodu tau tris dienas laiko; tik statau sąlygą: jeigu punktualiai paskirtuoju metu nesugrįši, tai aš liepsiu prikalti prie kryžiaus tavo draugą. Tau gi grąžinsiu laisvę.

Tai pasakęs valdovas nuėjo sau mano:

— Nesugrįš Mirėjus ir žmonės pamatys, koks jo kilnumas, teisingumas. Visi įsitikins, kad jis tik gražiai moka kalbėti. Supras, kad jis apgavikas.

Mirėjus, išėjęs iš valdovo rūmų, nuėjo pas drangą, papasakojo jam viską ir prašė, kad šis pabūtų už jį tris dienas kalėjime. Ištikimas draugas su šypsena priėmė draugo pasiūlymą, sutiko už jį tris dienas pasėdėti kalėjime.

Mirėjus paliko miesto mūrus ir iškeliavo savo gimtinėn, kur jo laukė motutė ir sesutės. Gailiai verkė namiškiai, sužinoję žiaurų valdovo sprendimą, bet nebuvo kas daro, reikėjo sutikti su likimu. Motina stengėsi sūnų kuo ilgiausiai užlaikyti namie, prie savęs. Dienos bėgo, kaip vanduo sriauniam upely. Nė nepastebėjo, kai išaušo paskutinioji jo gyvenimo diena. Mirėjus graudžiai atsisveikino su motina, kuri iš didelio širdies skausmo apalpo, pabučiavo sesutes ir skubiai iškeliavo miestan.

Saulė jau buvo pusiaudieny. O kelias gana tolimas. Todėl Mirėjus ėjo greitai, labai skubėjo. Mat, jis žūt-būt turėjo paskirtu metu ateiti miestan. Bet štai jam bekeliaujant pakilo audra, ėmė pūsti smarkus vėjas. Apsiniaukė juodais debesimis dangus ir pasipylė didelis lietus. Lijo, kaip iš kibiro. Ūmai patvino upės, išsiliejo iš savo vagų ir pasipylė plačiai, plačiai. Mirėjus priėjo tiltą. Vos tik jis ant jo užėjo, kai tuo metu besiveržiąs pro apačią vanduo kilsterėjo jį ir nunešė pavandeniui. Greit sraunus vanduo sulaužė tiltą, o Mirėjus įkrito vandenin. Veltui Mirėjus mėgino plaukti — krantas buvo toli, sraunus, o vanduo nešė jį vis toliau ir toliau. Jis šaukėsi pagalbos, bet, deja, jo balso niekas negirdėjo. Aplink nesimatė jokio gyvo daikto. Tik vanduo bėgdamas šniokštė.

O laikas bėgo. Saulutė jau seniai iškrypo iš pusiaudienio, ėmė leistis vakaruosna. Jeigu jis, iki saulė nusileis, nesugrįš miestan, jo draugas žus. Ta mintis sukrėtė visą jo kūną ir jis pasiryžo žūt-būt pasiekti miestą. Vėl ėmė drąsiai grumtis su bangomis, plaukti toliau. Galų gale išvargęs, pasiekė krantą. Išlipęs, nežiūrėjo nuovargio, tuoj pasileido bėgti miesto link.

Štai jau matosi ir miesto bonios. Beskubėdamas jis susitiko ištikimą savo prietelį. Šis iš tolo pažino Mirėjų.

— Grįšk atgal! — sušuko jis. — Jau vistiek vėlu, nebesuskubsi! Dabar tu galvok, kaip save išgelbėti. Tavo draugas jau nuvestas miesto aikštėn. Jis kiekvieną minutę žvalgėsi, tavęs laukė. O visi iš jo juokėsi, sakė, kad tu didžiausias apgavikas, niekšas. Bet jis jų kalboms netikėjo.

O Mirėjus, išklausęs jo kalbos, nusiminęs atsakė:

— Na, jeigu ir šitaip likimas lėmė, kad aš nebegalėsiu išgelbėti savo draugo, tai vistiek esu pasiryžęs drauge su juo išgerti iki dugno karčiąją gyvenimo taurę. Tuomet niekas neišdrįs pasakyti, kad aš apgavikas, kad neištęsėjau duotojo žodžio. Tegul žino žiaurus valdovas, kaip tikri draugai moka viens antrą mylėti ir reikalui esant net gyvybę paaukoti.

Saulė jau leidosi už miško, kai Mirėjus pasiekė miesto vartus. Dar iš tolo jis pastebėjo aikštėje didelį kryžių. Štai mato Mirėjus, kaip jo draugą kelia viršun, ant kryžiaus. Jis dar labiau paskubino žingsnius, prasiskverbė pro minią ir pribėgęs sušuko:

— Nežudykite jo, aš esu tasai, už kurį jis laikinai sėdėjo kalėjime!

Minia nustebo ir nutilo. Laukia, kas bus toliau. Budeliai sulaikė bausmę. Atpalaidojo pririštąjį prie kryžiaus. Draugai puolė viens antram glėbin.

Tuoj tarnai pranešė valdovui, kas įvyko. Ir sušvelnėjo žiauriojo valdovo kieta, bejausmė širdis. Jis liepė sulaikyti bausmę ir atvesti nuteistuosius pas save. Kai tarnai atvedė į rūmus nuvargusį, šlapią Mirėjų ir jo draugą, valdovas rūsčiai į juos pažiūrėjo, bet paskui švelniai tarė:

— Judviejų kilni meilė ir pasiaukojimas nugalėjo mano kietą širdį. Dabar tikrai įsitikinau, kad yra žmonėse tikrų, kilnių draugų.

Žiaurus valdovas juos išteisino ir paleido.

V. T.

K. Č. LIETUVIS.

Dalia, dalužė!

Taukši in bruką arklių kanopos—
Gatvėmis skuba zimbia vežimai,
Nuvežė dalią mano liūdnoką,
Nuvežė, nuvežė ir negrąžina.

Daugel pavasarių sprogo žilvyčiai.
Paraudo motinai išverktos akys.
Bėgčiau, skubėčiau, kad tik žinočiau,
Kur nuvežė dalią, nieko nesakę.

Žiūriu in toli, kai rieda vežimai,
Kartais ir ašara per skruostus byra
Sakykit, neslėpkit — jūs viską juk žinot —
Jūs išvežėt mano dalužę in girią.

Stoviu prie grotų, laukiu dalužės
Pavogtos, išvežtos toli in mišką.
Girdžiu atbilda, girdžiu atūžia —
Tai turbūt mano paklydėlė grįžta...

Oro ypatybės.

Žmogus gyvena ore, kaip žuvis vandeny. Jei žuvį išimsim iš vandens, tai per tam tikrą laiką ji padvėsia. Jei žmogų išimti iš oro ir patalpinti tokioj vietoj, kur oro nėra, jis negyvens nei trijų minučių. Be valgio žmogus gali išgyventi arti dviejų mėnesių, be gėrimo apie savaitę; be miego irgi apie savaitę. Bet be oro žmogus negali apsieiti nei trijų minučių. Oras sudaro atmosferą, kuri apsupa žemės kamuolį iš visų pusių sluoksniu storio per šimtą kilometrų.

Orą sudaro saulė. Jeigu saulės nebūtų arba jei ji nešildytų, tai oro nebūtų, nes tada ant žemės būtų 273 laipsniai šalčio, oras iš dujų pavirstų skysčiu ir kietu dalyku, lyg ledas.

Gražus Jaskonių kaimo, Gardino aps. jaunimo būrelis, kuris sparčiai varo šviesos darbą, jaunam mūsų veikėjui J. Tarteliui (sėdi ketvirtas iš kairės) vadovaujant.

Saulės šildomas oras nevisur vienodai įšyla. Šiltesnis oras išsiplečia, darosi lengvesnis, kyla aukštyn. Šaltesnis leidžiasi žemyn. Iš čia susidaro oro srovės, vadinamos vėju. Vėją žmogus jau seniai naudoja. Vėjas varo laivus, malūnus. Bet iki šiolei vėjas dar visai mažai tėra naudojamas. Žmonės galvoja, kaip būtų galima vėją geriau panaudoti.

Oras yra dujos. Dujos turi tą savybę, kad jos skečiasi. Jei iš butelio išpompuosim pusę oro, tai jame paliks ne pusė butelio, bet pilnas butelis oro. Tiktai oras bus per pusę skystesnis. Galima vėl orą suspausti taip, kad jo bus per pusę mažiau. Suspaustas oras šiandie jau vartojamas įvairiems tikslams. Juo šaudoma (vėjo šautuvai). Suspaustas oras vamzdy staiga paliuosuojamas ir jis šauna, kaip parakas. Oras nešioja paštą. Dideliuose miestuose užsieny yra įtaisyti po žeme iš vieno

galo į kitą vamzdžiai, kuriais vaikščioja prie vamzdžio pritaikintos dėžutės, į jas sudedami laiškai. Paleidus tam tikrą prietaisą, oras viename gale vamzdžio staiga išpompuojamas ir dėžutė žaibo greitumu atsiduria kitam vamzdžio gale; dažnai už kelių kilometrų. Šitas laiškų siuntimo būdas yra greitas ir pigesnis negu siuntinėti žmogų.

Suspaustu oru šiandien dažoma. Suspausto oro smarki srovė leidžiama pro ploną vamzdelį, kuris išeina iš indo su dažais. Nuo oro srovės smarkumo inde susimažina spaudimas, dažai pakyla ir oro srovė juos neša mažais, vos įžiūrimais, lašeliais. Tokiu prietaisu dažyti daug geriau, negu ranka. Vieton dažų imamas smėlis ir tada gaunama smarki smėlio srovė. Smėlio grūdeliai, oro nešami, lekia tokiu smarkumu, kad paleidus srovę ant kūno, sukapoja kūną. Šitas prietaisas vartojamas metalams šveisti. Smėlio srovė nušveičia kiekvieną, nors labiausia užrūdėjusį metalą.

Oras turi tą savybę, kad suspaustas jis padaro karštį, o atleistas— šaltį. Jeigu labai suspausim orą, tai jis taip įkaista, kad uždega pintį (kempinę). Jei suspausti orą iki 200 atmosferų (vienos atmosferos spaudimas reiškia tą spaudimą, kokį sudaro vienas kilogramas ant vieno kvadratinio centimetro), jį ataušinti su šaltu vandeniu ir paskui atleisti, tai jo temperatūra nupuola 50 laipsnių. Vadinasi, suspaudus kambarinį orą iki 200 atmosferų ir jį atleidus, gaunama apie keturios dešimts laipsnių šalčio. Šitai daroma didelėmis mašinomis ir taip gaunamas šaltas oras šaldytuvams, ledas vasarą ir t. t. Šaltas oras ir ledas šiandien dideliuose miestuose pasidarė labai reikalingas dalykas, nes be jų vasarą miestas išmirtų badu, nes tik šaldytuvuose galima pristatyti ir laikyti mėsą, pieną ir kitus dalykus. Seniau Vokietija, Prancūzija, Italija vežė labai daug ledo iš Norvegijos. Dabar pasidaro kiek norint ledo vietoj.

Dabar rūpinamasi suvartoti suspausto oro karštį. Vienas prancūzas padarė mašiną, kuri šildo kambarius suspaustu oru. Kol kas dar ta mašina neišsimoka. Bet ateity manoma ją taip ištobulinti, kad būtų galima šildyti kambarius suspaustu oru, kaip malkomis ar anglimis.

Taigi oras tarnauja žmogui ne tik kvėpavimui. Jis gali duoti ir visokeriopos naudos. Tiktai kol kas dar ne visos oro savybės yra ištirtos.

J. P.

K. Č. LIETUVIS.

Šypsos studentė.

Didelis namas, skardinis stogas.
Lange švytruoja baltas chalatas.
Veidelis šypsos. Man nepatogu —
Sargas ant lango mane pamato.

Žavus paveikslas—mergaitės veidas.
Pirštą padėjau ant savo lūpų.
Bučkį širdingą oru paleidau —
Krūtinėj mano skaudulys trūko.

Šypsos pro langą jauna studentė,
Balta studentė pirštu pamoja. —
Vargą išvargęs, vargą iškentęs
Išeisi laisvėn, būsiu tavoji...

Sužvanga raktai, pašokstu šuoliais...
Kibirkštys blykstelia. Tamsu akyse...
Šypsos studentė, ranka mosuoja..
Kaip barė sargas — nebesakysiu...

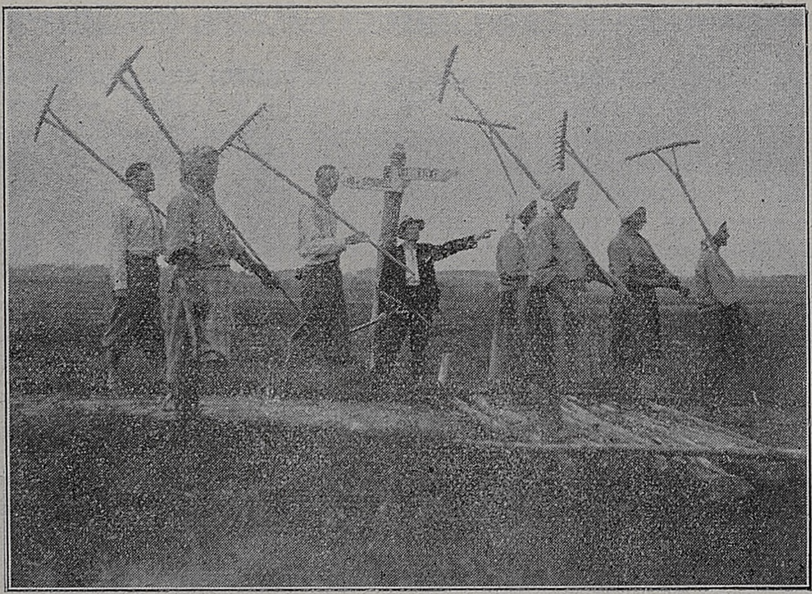
Tegul skamba mūsų dainos!...

Atėjo graži vasara ir atgaivino gamtą: žolė sužėlo, gėlės pražido, paukšteliai pragido ir žmonėms pasidarė linksmiau.

Seneliai, kurie per visą žiemą susitraukę ant pečiaus sėdėjo, taip pat atgavo jėgas, rodos, pajaunėjo.

Jaunimas pavasarį ir vasarą dirba daug sunkaus darbo, bet kai po darbo užtraukia linksmą dainelę, — nuovargio lyg ir nebuvo.

Tikrai, daina gaivina žmogų, kaip šaltinio vanduo dykumos keliautoją.

Malonios vasarėlės gražus vaizdelis — jaunimas traukia šienelio grėbti ir lietuviškų skambių dainų dainuoti.

Lietuvis savo praeityje — tai keliauninkas per vargų dykumą. Sunkių turėjo valandų. Tačiau lietuvis ir tose sunkiose valandose sukūrė lietuvišką dainą, jis apdainavo savo vargą ir pasidarė jam linksmiau.

Kada atėjo lietuviams sunkūs laikai, tai ir lietuvių kalba vietomis ėmė nykti, o su ja ir lietuviška daina. Dėlto šiandieną yra daug vietų Vilniaus krašte, kur vyresnioji karta dar tebekalba lietuviškai, o jaunesnioji jau nebemoka. Iš jų tarpo išnyko ir lietuviška daina. Jie prisisavino svetimą kalbą ir dabar ją vartoja kasdieniniame gyvenime, bet svetimos dainos nepajėgia prisisavinti. Svetima daina jų nepatraukia, o lietuviška pamiršta ir tokiose vietose retai girdime betkokią dainą; dėl to ir visas ten žmonių gyvenimas niurus, kaip rudens diena.

Nutautėjusiems sunku prisisavinti svetimą dainą todėl, kad ji plaukia iš žmogaus gilių pergyvenimų iš jo sielos gelmių. Svetimos dainos žodžiai ir turinys pasilieka nesuprantamas, nesavas. Buvo lietuviška

siela, panorėta svetima įdėti. Svetima neprigijo, o lietuviška liko iškraipyta, ir jos pasireiškimai — kalba ir daina nutilo.

Galime džiaugtis, kad vietomis grįžta žmonėse lietuviška siela ir lietuviška daina vėl ima skambėti. Ypač jaunimas imasi suprasti lietuviškos dainos grožį, pamilsta ją ir nenori su ja skirtis. Išmokęs dainą, mokosi tėvų kalbos ir pradeda ją branginti.

Kartais lietuviška daina stebuklus daro: primena žmonėms senovę, garbingąją mūsų tautos praeitį ir atgimdo lietuvį.

Pats mačiau, kaip po ilgo buvimo Rusijos gilumoje atvyko moteriškė į gimtąjį kraštą. Būdama svetimam krašte, visai pamiršo savo kalbą, tačiau, išgirdusi čia lietuvišką dainą, džiaugsmingai sušuko: „Dieve brangiausias, kokia graži dainelė; tai mūsų daina ir aš vėl jaučiuos esanti lietuvė“.

Ir mums, vietoje gyvenantiems, smagu užtraukti lietuvišką dainą darbui pasibaigus ir šventadienio laisvu laiku. Smagu jas dainuoti prie svetimtaučių ir parodyti, kad daina tai mūsų turtas, kuriuo galime didžiuotis, kuriuo pralenkiame kitas tautas.

Sodžiaus jaunimas, kuris moka lietuvišką dainą, tepasirodo su ja kituose kaimuose, kur ji jau nebedainuojama.

Moksleiviai! Gimtinis jūsų sodžius laukė jūsų parvažiuojančių. Nedėkinga būtų išdidžiai pasišalinti nuo sodžiaus jaunimo. Ypatingai reikia kreipti dėmesys į lietuvišką dainą. Išmokykim savo kaimo brolius naujų lietuviškų dainų. Daina gyvuos ilgai. Ji bus dainuojama, kol jūs būsite kaime, ji bus dainuojama ir tuomet, kai apleisite sodžių ir atsisėsite vėl mokyklos suole.

P. V.

K. Č. LIETUVIS.

MOTINA, MOČIUTE!

(Iš Motinos Dienos 1935 m. V.5.)

Vai motin, tu mano močiute senoji,
Jieva pražydėjai, sulinkus nuo metų.
Gyvybę man davus vien laimę svajojai,
Tikėjai gyvenimą, ateitį retą.

Naktis nemiegojai, niuniavai lopšinę,
Šventėmis eidavai stacijas keliais.
Žinau—tik laimės troškimą nešiojo krūtinėj.
Bet žmonės pikti, — o aš jaunas bedalis...

Vai motin tu mano, močiute senoji,
Išgėrus gyvenimo taurę tą karčią.
Lai neverkia širdis tavoji —
Ir ąžuolą audros išverčia...

Trys muzikai jubiliatai.

Šiemet visas muzikos pasaulis minėjo trijų muzikos genijų: Bacho, Hendelio ir Šopeno jubiliejų. Sukako 250 metų nuo gimimo dienos dviejų garsiųjų vokiečių kompozitorių Bacho bei Handelio ir 125 metai nuo gimimo nemirtingojo Šopeno.

Visi trys muzikai kūrėjai paliko didžiausios meniškos vertės muzikos veikalus, kurie iki šiai dienai tebežavi kiekvieno širdį ir kurių grožis amžiais neišblės.

Tą didžiųjų kompozitorių jubiliejų paminėjo ir Vilniaus lietuvių visuomenė. Gegužės mėn. 26 dieną mūsų jaunieji muzikai, Vytauto D. gimnazijos muzikos mokytojo prof. Galkausko vadovaujami, surengė didelį jubiliatų veikalų koncertą.

Ta proga prof. Konstantinas Galkauskas parašė didžiųjų muzikų garbei eilėraščius, kurie puikiai apibūdino jų kūrybą. Eilėraščius žemiau spausdiname.

„JONAS SEBASTIJONAS BACHAS“
(1685 — 1750)

Kildamas mintim' pas Dievą,
Bachas didis ir garsus
Kūrė protu, jautė siela
Rojaus ir dangaus balsus.

Kontrapunktas jam išplinta —
Priemonė klusni, lanksti,
Griežtos formos dar nekinta,
Rėmai lieka paprasti.

Oratorijos Kantatos.
Mišios. Fūgų rinkiniai.
Maldos, giesmės, mintys lakios
Tonais virsta jam darniai.

„JURGIS PRIČKUS HENDELIS“
(1685 — 1759)

Hendelis — tauri puikybė,
Išdidi garsų darna.
Rūmai — simbolis kūryboj
Melodingoj, lyg daina.

Bacho, Hendelio mums duotas
Menas grinings jausmus;
Muzų laisvėn atvaduotas
Tonų kelias prašmatnus.

Hendelio garsus „Messia“ —
Palikimas mums brangus.
Stebina nūnai žmoniją,
Klausos žemė ir dangus.

„FRIDERIKAS PRANAS ŠOPENAS“
(1809 — 1849)

Muzika grakšti Šopeno.
Aistras, liūdesius, svajas
Fortepiano Demostenas
Klosto sielon, lyg gijas.

Jo etiudai — tobulumas,
O preliudai — prabanga,
Nuostabus jausmų gilumas,
Nesuvaldoma banga.

Pranašas naujų idėjų;
Plunksna, technikos galia
Visus žavi ir žavėjo
Tonų dainius, vaidila.

Apie pasaulio galą.

Seniau, ypač žiloje senovėje, jei danguje pasirodydavo uodeguotos žvaigždės, vadinas, kometos, arba šviesos stulpai šiaurėje, vadinamoji šiaurės pašvaistė, žmonės vadindavo tuos reiškinius dangaus ženklais, kurie rodo besiartinantį karą, marą, kitas kokias nelaimes ar, pagaliau, ir pačią pasaulio, vadinasi, žemės pabaigą. Be to, žmonės iš kažin kur įsikaldavo sau į galvą, kad ot tokiais ir tokiais metais bus pasaulio pabaiga. Tokių pasaulio pabaigų yra laukta jau šimtais, bet lig šiol vis, ačiū Dievui, nieko neatsitiko. Kad taip buvo manoma ir tikima senovėje, nenuostabu, nes jiems tada daug dalykų tebebuvo nesuprantamų, kuriuos šiais laikais žinome kiekvienas be didelių mokslų. Tačiau ir šiais apšviestais laikais daugelis tiki dar prietarais. Atsimename, kaip

Vytauto D. gimnazijos orkestras ir choras su savo vedėju prof. K. Galkausku. Viršuj matosi Bacho, Hendelio ir Šopeno atvaizdai, kurių veikalus choras ir orkestras išpildė tų trijų kompozitorių jubiliejaus proga.

prieš porą ar trejetą metų visame žemyne pasklido gandas, kad vieną rudens mėnesio naktį bus nei iš šio, nei iš to pasaulio pabaiga. Ir Lietuvos kaimuose taip pat ne vienas praleido naktį nemiegojęs, o kitur dėl to žmonės pridarė įvairiausių kvailybių.

Suprantamas dalykas, kad mes savo nedidutės planetos, žemės, likimu esame susirūpinę, tad bus pravartu dirstelti, kas gali kada nors ją ištikti. Ypač paskutiniais metais mokslas yra nušvietęs daug dalykų, vadinas, galėsim gauti rimtą atsakymą. Seniau iš įvairių žemės pabaigos būdų buvo minimas ir toks, kad ji pati savaime tam tikram laikui atėjus suskeldėsianti. Bet paskutinis mokslo žodis sako, kad tokios nelaimės su žeme neatsitiks, nes ji yra labai tvirtai pastatyta. Tiesa, gali būti žymesnių žemės drebėjimų, gali išsiveržti naujų ugniakalnių, sunaikinti didesnius ar mažesnius plotus, tik jokiu būdu ne visą žemės

rutulį. Mes žinome, kad dabartinis žemės pavidalas yra atsiradęs iš dujų. Tad kol dujos vėsdamos tapo skystimu, kol tas skystimas sutirštėjo bei sugrubo į plutą, reikėjo daug laiko. Mums galva ima suktis išgirdus mokslą sakant, kad nuo žemės plutos atsiradimo yra praėję jau 1500 milijonų metų! O kaip matome, nėra nieko atsitikę, kad gyvenimas žemėje būtų pradėjęs irti arba turėtų išnykti.

Kitas dalykas su pavojum iš visatos, kurioje mūsų žemė tėra tik mažutė dulkelė. Iš čia pavojų daugiau. Žemė gali susidurti su „paklydusia" žvaigžde, gali patekti į nuodingas kokios nors kometos dujas, kurios išnaikintų visą gyvybę žemėje, gali sumenkėti saulės šviesa arba nepaprastai sustiprėti ir mus sušaldyti arba iškepinti ir t. t. Iš šių visų paminėtų pavojų labiausiai galimas yra susidūrimas su kokiu kitu dangaus kūnu. Jei jis pasitaikytų bent mėnulio didumo, tad žemės sunaikinimas tada neišvengiamas. Kad ji paprastai nuolat susiduria su mažučiais dangaus kūneliais, matome žvaigždėtomis naktimis. Tą esame kiekvienas pastebėję, bet klaidingai aiškiname, sakydami, kad žvaigždės krinta. Tai tik paprasčiausi kūnai — akmens, uolos gabalai ar kita kas panašu, kurie žemės traukiami bekrisdami ore įkaista, sudega ir subyra į pelenus žemės nepasiekę. Rečiau žemėn tepatenka meteorai, kurie nuo „krintančiųjų žvaigždžių" tesiskiria tik savo dydžiu. Dėl savo didumo meteorai pasiekia žemę nesudegę. Kaip apskritai gamtoje, taip ir dangaus kūnų daugiau yra mažesnių, nekaip didesnių. Tad žemei savo kelyje vargu užtikti tokį meteorą, kuris galėtų ją sunaikinti. 1908 mt. Sibire, negyvenamoje apylinkėje, nukrito didžiulis meteoras, kuris išardė plačiausius plotus. Žinoma, jei jis butų atsidūręs tirštai gyvenamame krašte, būtų pridaręs daug nuostolių ir ten būtų buvusi tikra pasaulio pabaiga.

Kalbant apie žemės pabaigą, dažniausiai turimas galvoje susidūrimas su kometa. Bet mokslininkai dėl to labai nesisieloja ir nesibaido. Mat, visos kometos labai mažai teturi kieto kūno, pati didžiausioji jų dalis yra iš dujų. Ši skystoji masė, vadinamoji uodega, yra tokia reta, jog pro ją matome žvaigždes šviečiant. O ir kietoji kometos dalis nieko negali žemei pakenkti, nes ji atsiduria pirmiausia į orą, kuris ją į garą paverčia arba jų greitį tiek sumažina, jog nebelieka jokio pavojaus. Be to, žemė jau daug kartų yra buvusi susidūrusi jei ne su pačiomis kometomis, tai bent su jų uodegomis ir iš to nieko nėra daugiau buvę, kaip gražaus „žvaigždžių lietaus".

Trumpai tariant, žemės pabaigos pavojus yra nepaprastai mažas, toks mažas, jog galime drąsiai gyventi ir visai į tai dėmesio nekreipti.

K. B.

Žmonės, kurie skundžiasi likimu, dažniausiai nieku kitu neturėtų skųstis, kaip tik savimi.

Voltaire.

Tur būt, daugiau yra žmonių, kurie daug gerų progų yra pražiopsoję, kaip žmonių, kuriems jų tikrai nebuvo.

La Beaumelle.

K. Č. LIETUVIS.

Eglėms ošiant.

Lenkė galvas vainikuotas
eglės ilgakasės
ir mane su jom dainuoti,
vėjui pučiant, prašė.

Šleivas beržas pakelėje
nukarusiais ūsais
laimės eglėms pavydėjo,
barė visas rūsčiai.

Nesupyko, bet eglutės
žalio miško ponios, —
jos ar senos ar jaunutės
vienodai malonios.

Lenkia galvas vainikuotas
pamačiusios žmogų,
kviečia eit su jom in puotą,
kur gera, patogu.

Išėjau dainas dainuoti —
eglės suviliojo...
Na, skambėk, daina, laukuose
ir žaliame gojuj.

Gyvulių meilė.

Daugelis mūsų yra linkę manyti, kad tarp gyvulių negali būti meilės. Kad ši daugelio žmonių nuomonė yra klaidinga, aiškiai įrodo vienas žinomas gyvulių gyvenimo stebėtojas Joseph Delmont. Šis žmogus specialiai tyrinėjo ir stebėjo gyvulių gyvenimą ir paskelbė išvadą, kad meilė tarp gyvulių yra tokia didelė, kad ji gali būti pavyzdžiu žmonėms. Joseph Delmont griežtai tvirtina, kad visi gyvuliai savame gyvenime težino tik meilę. Neapykanta jiems yra svetima. Pasitaiko, kad gyvuliai kartais viens kito nepageidauja ir stengiasi vengti susitikti, bet niekados neatsitinka, kad jie viens su kitu pasielgtų taip niekšiškai, kaip žmonės kad elgiasi.

Joseph Delmont, kalbėdamas apie tai, kokiame aukštame laipsnyj meilė tarp gyvulių pasirodo, ima taip vadinamą gyvulių motinišką meilę. Čia svarbu pažymėti, kad jis kalba ne apie tų gyvulių meilę, kurie yra žmonių prijaukinti, kurie, taip sakant, gyvena nelaisvėje, bent apie tų, kurie yra miškų ir laukų valdovai", kuriems nežinomos džiunglių platybių ribos ir laisvės gyvenimo varžtai.

Daugelis mūsų manome, kad narsiausiasias iš visų žvėrių yra liūtas, gindamas savo vaikus nuo priešų. Tačiau iš tikrųjų yra kitaip. Aš,— sako. J. Delmont, — esu stebėjęs daug liūčių, kad jos turi vaikus ir turiu po viso to pasakyti, kad liūtės motinos drąsa, gražiausiai dainose apdainuota, yra gryniausias prasimanymas ir melas. Iš tūkstančio atsitikimų devyni šimtai devyniasdešimt devyni yra tokių, kada jos vengdamos tykančio jos tikro bei tariamo pavojaus palieka savo vaikus be apsaugos. Jei pasitaiko, kad vaikai yra liūtės narsiai ginami, tai tą padaro ne motina, bet kita neturinti vaikų liūtė". „Aš taip pat mačiau, — sako toliau tas pats autorius, — dramblius, kurie, esant labai mažam

pavojui, stengiasi savo vaikus pašalinti iš pavojingos padėties, o, rimtam pavojui pasitaikius, palieka juos likimui".

Iš šitokio žvėrių elgesio galima daryti išvadą juos turint nervišką baimės ligą ir dėl tos ligos jie yra verčiami ieškoti ramios, saugios vietos, neatsižvelgdami į tai, kad jų vaikai lieka rimtame pavojuje. Nereikia manyti, kad jie tuo momentu nustoja vaikus mylėję. Ne. Jie myli ir su didele širdgėla juos palieka, tačiau baimė ir savisaugos jausmas tiek juos veikia, kad jie jokiu būdu negali jo nugalėti.

Mažiau sergą nerviška baimės liga — tai tokiai, kurie labai retai apleidžia savo vaikus, pavojui ištikus. Didžiausia meile savo vaikams pasižymi bezdžionės. Apie jų meilę liudija daugelis „herojiškų" žygių. Jos dažnai taip karžygiškai gina savo vaikus, kad sunku ir įsivaizduoti tokios vaikų meilės galybės. Vienas žymus geografas Gearg Brand iš kelionės po Afriką pasakoja šitokį atsitikimą:

„Kartą aš ir dar penki draugai keliavome per mišką, godžiai gerdami šiltą miško orą ir stebėdami kiekvieną paukštelį ir žvėrelį. Keletą kilometrų įėję į mišką pamatėme senę bezdžionę, sėdinčią medyje su vaiku. Mano draugai įsigeidė pasiimti su savim bezdžioniuką. Prasidėjo „medžioklė". Senė beždžionė, matydama negalėsianti savo vaiką išgelbėti, apkabino jį rankom ir maldaujančiomis akimis žiūrėjo į mus. Kada mes norėjome senę nuvyti ir vaiką su savim paimti, tai motina jį taip stipriai laikė ir „verkė", kad mes, supratę jos didelę meilę, turėjome palikti ją ramybėj".

Iš geografo pasakojimų reikia padaryti išvadą, kad bezdžionės meilė savo vaikui yra daug galingesnė už savisaugos ir gyvybės išlaikymo jausmą, kuris pas visus gyvius yra labai galingas.

Minėtas Joseph Delmont pasakoja iš bezdžionių gyvenimo dar įdomesnių dalykų jų meilės atžvilgiu. „Kartą bezdžionė pagimdė mažą ir silpną bezdžioniuką. Motina mažai tesirūpino vaiku. Kada aš ją priverčiau paimti vaiką į glėbį, ji momentaliai jį pasmaugė.

Paskui aš pastebėjau, kad pasmaugtas bezdžioniukas buvo nesveikas: akys buvo aptrauktos pilka gleive ir vienas šonkaulis netaisyklingai išaugęs. Motina, žinodama jos vaiką nesveiką esant, jį todėl ir pasmaugė".

Bet koks buvo Delmonto nustebimas, kada jis kitą rytą pamatė bezdžionės glėbyje mažą katytę... Bezdžionė katytę labai uoliai, tiesiog motiniškai globojo ir žindė. Praėjus savaitės laikui, bezdžionė — „motina" pradėjo katytę mokyti valgyti vaisius ir krimsti riešutus. Ir nuostabus dalykas — niekuomet bezdžionė neduodavo „vaikui" (katei) nei žalios, nei virtos mėsos, nors ji pati ir valgydavo. Ji katytę mokė ir penėjo, kaip savo vaiką. Katytei kur nors pasišalinus, bezdžionė labai susirūpindavo ir tol ieškodavo, kol rasdavo. Kada katė užaugo ir atvedė kačiukus, tai bezdžionė nesidžiaugė per daug savo „anūkais". Bet kačiukus pašalinus, vėl ji pralinksmėjo ir mylėjo katę, kaip savo „dukterį".

Panašių atsitikimų būna ir su šunimis (kalėmis). Kalė, netekusi savo vaikų, priima kitos kalės vaikus ir juos globoja, kaip savus.

Vienas iš įdomiausių Delmonto pasakojimų, vaizduojančių gyvulių meilę tarpusavy, yra tai, kaip jie vienas kitam teikia pagelbą ištikus nelaimei.

Kartą jis, keliaudamas per dykumą, pastebėjo du bizonu (laukinius jaučius), kurių vienas bėgo pirma, o antras paskui, įsikandęs pirmojo uodegą. Bizonus pavyko sulaikyti. Tada pastebėta, kad antras bizonas

buvo aklas ir pirmasis jį vadžiojo ir penėjo. „Vadovo“ uodega buvo gerokai apkramtyta, kas liudijo, kad jau senai jis savo „draugą“ vedžiojo.

Juk tai gražiausias meilės pavyzdys. Kokia čia švari ir kilni meilė! Iš šio pavyzdžio mes galime pasimokyti, kaip reikia mylėti savo artimą — žmogų. Dabar dažnai žmonės padeda kitiems dėl tam tikrų sumetimų, išrokavimų, o tikros meilės ir nuoširdumo maža. O juk pavyzdžių mes turime labai daug, kad ir iš to paties gyvulių gyvenimo. Reiktų tik labiau stebėti gyvenimą, o patyrimas sužadins mumyse tikrą ir idealią meilę.

Sekant *Jozeph Delmont.*

Kas yra spiritizmas?

Spiritistitai yra žmonės, kurie gali kalbėtis su mirusių žmonių dvasiomis. Jie sakosi, kad gali atsakyti į įvairius dažnai žmogų varginančius klausimus; gali sujungti šį pasaulį su dvasiniu pasauliu.

Tikėjimas, kad gyvieji gali susisiekti su mirusiais, yra užtinkamas jau senovės laikuose pas daugelį tautų. Žydai, graikai, romėnai, germanai, kinai, indai... ir arabai tvirtino, kad dvasios pasaulyje gali ne tik pasirodyti, bet dargi ir veikti. Taigi, moderninis spiritizmas yra ne kas kita, kaip grįžimas prie burtų ir įvairių pagoniškų kerėjimų.

Moderniojo spiritizmo pirmieji atstovai buvo: gamtos tyrinėtojas Emanuelis Swedenborgas (1688 1772) ir vaikiškai pamaldus akių gydytojas Jungas Stillingas († 1817). Žymiausias spiritistas pereitame šimtmetyje buvo moteris Hauffe.

Didžiausias spiritizmo pasisekimas buvo maždaug apie vidurį pereito šimtmečio. Iki to laiko jis neturėjo gero pasisekimo. Ypač mokslininkų tarpe buvo niekinamas, o pats spiritistas apgaviku vadinamas. Dabar kitaip pasidarė. Dabar jau žymūs ir mokyti žmonės daro bandymus; spiritizmą su dideliu atsidėjimu tiria ir jam teikia nemaža reikšmės.

Kad galima būtų tarpininkauti tarp dvasių ir žmonių, reikia tarpininkų, vadinamų — mediumų, spiritistų, kurie galėtų dvasias iš ano pasaulio iššaukti ir priversti jas atsakinėti į įvairius klausimus. Norint, kad dvasia pasirodytų, turi laukią žmonės susėsti aplink, užgesyti šviesą ir labai rimtai laikytis. Gali būti kambaryje apytamsi arba raudona šviesa. Dekoracijos esti visada juodos. Tada mediumas iššaukia dvasią, kuri pasirodžius kalba arba rašo. Tuo laiku atsitinka įvairių stebuklingų dalykų: įvairios šviesos pasirodo, indai, stalai, kėdės ir t.t. juda laisvi ore; kai kurie daiktai kambaryje pradeda kartais net bėgioti. Palengvinti pasikalbėjimą su dvasiomis yra išrastas net psichografas (kaip ir telegrafas); vadinasi, yra pritaisytas prie stalo arba kėdės kojos pieštukas, kuris judėdamas rodo įvairias raides. Po tuo pieštuku turi būti padėtas popieris su visomis raidėmis ir skaičiais. Tas raides, kurias parodo šokinėdamas į įvairias puses pieštukas, reikia tuo laiku vieną paskui kitą surašyti ir tuo būdu galima gauti atskiri žodžiai ir sakiniai. Gabesniems mediumams (tarpininkams) to nereikia, nes jie, būdami letarge (lyg ir apalpę), patys užrašo visa arba diktuoja kitems, ką jiems dvasios sako.

Kartais atsitinka, kad išauktosios dvasios smarkiai sumeluoja, o patys spiritistai dažnai skundžiasi mediumų apgaudinėjimu ir noru pasipelnyti.

Taigi, nėra jokio abejojimo, kad spiritizmas dažnai apgaudinėjimu ir melu remiasi, kas jau daug kartų pastebėta. Jeigu paminėsime nors ir Berlyno mediumę Oną Rothe, pas kurią rasta 153 gėlės, kuriomis ji laike bandymo labai vikriai apipylė žiūrovus. Panašių „būrimų" daug būna. Bet vis tik lieka dar daug, ko negalima prastais reiškiniais išaiškinti. Ir mediumai dažnai letarge (ekstazėje) pasako tokių keistų dalykų, apie kuriuos jie, turėdami aiškią sąmonę, nieko nežino. Tam išaiškinti, sakoma, kad žmogaus sieloje yra įvairių paslaptingų jėgų, kurių mes dar nepažįstame. Beveik visi spiritistai yra nervingi, o dažnai ir ligoti žmonės.

Bendrai, spiritizmas yra dar labai paslaptingas dalykas, ir vieni mokslininkai laiko jį tik apgaudinėjimu, kiti žiūri, kaip į daug ka žadantį dvasinį mokslą.

J. Dek.

Cidoklio vaišės.

Cidokliai pasikvietė gražų būrelį žmonių. Izabelės, matote, Cidoklienės varduvės išpuolė.

Palaužė svečiai galvas, paliūdėjo netikėtų išlaidų akivaizdoj atsiradę, apvaikščiojo visas senojo ir naujojo miesto krautuves pigių bei praktiškų dovanų beieškodami ir vakare į Cidoklių butą kartu su svečiais pradejo plaukti beveik sidabriniai šaukštai, truputį iškeltos ir nevisiškai kreivos stiklinės, apyvienodžių peilių ir šakučių rinkiniai, senų geležų krautuvėj rastos druskinės ir net gėlės, artistėms tik vieną kartą teišnuomotos.

Cidokliai, žmonės beveik apsišvietę, šypsosi žiūrėdami į dovanas, svečius bučiuoja, prie stalo kviečia.

O ant stalo pilna ir skystos ir tirštos Dievo dovanos.

Svečiai, kas už skystųjų, kas už tirštųjų dalykų.

— Labai prašom kąsti. — Maldavo Cidoklis. — Valgis, galima sakyti, tikriausia priemonė žmogaus organizmui palaikyti.

— Taigi, taigi. Neseniai rašė laikraščiai, kad Amerikos mokslininkai ištyrę, jog be maisto žmonės maždaug kaip ir negalėtų gyventi. Nuo ilgo nevalgymo, girdi, žmogus tinsta, o paskui gali ir numirti. — Pareiškė Kirpentė, abu žandus žąsienos kulšimi užkimšęs.

— Kai dėl tinimo, tai mokslininkai tvirtina, kad ir nuo persivalgymo žmonės taip pat tinsta, — atsiliepė Cidoklis.

— Juk apsirijimas ir į septynias didžiąsias nuodėmes įtrauktas,— pridūrė Cidoklienė. — O pasitaiko, žinotumet, kad kitas žmogus svečiuose ar šiaip kokiama susirinkime jokio saiko netenka. Susirenka, sakysim, į vardines arba kokias krikštynas, kitas gal porą dienų prieš tai pasnikavęs, kai pamato valgį, tai rodos koks liūtas puola prie stalo.

Svečiai, kaip komandą išgirdę, visi vienu mostu padėjo šakutes. Kirpentės užžandžiuose sustingo žąsiena.

— Prašom, labai prašom užkandžiauti! Kokios tamstai įpilti? — Šokosi Cidoklienė, bonką rankon pasigavusi.

— Visaip su svečiais atsitinka. — Traukė savo kalbą Cidoklis. — Sakysim, susirenka kokie tipai į varduves ar šiaip į kokį susirinkimą, tai ryja, ryja, kad išeidami vos pro duris išlenda. O rytą žiūrėk — laiptai apvemti.

— Ką suryja, tai suryja. — Vėl atsiliepė Cidoklienė. — Tebūna Dievo garbei. Bet, žiūrėk, kitas dar ir kišenes prisikrauna. Ana, per vyro varduves tokių gardžių saldainių kad pripirkau. Vienas ėmė, kitas ėmė. Žiūriu — nebėra saldainių. O vieno svečio kišenė, žiūriu — atsivėpusi.

— Kad saldainius paima, tai tiek to. Bet vieną kartą pas mane patį vienas svečias pusę forširuotos lydekos įsigrūdo kišenėn. — Neatsiliko ir Cidoklis.

Brangieji svečiai pradėjo į delnus kosėti ir ant kėdžių nerimti. Pašiūrienė paprašė šalto vandens.

— Prašom, ponai, valgyti. — Vėl sujudo Cidoklienė. — Tiek priviriau, tiek prikepiau.

— Aš, tai jau pamokytas su svečiais. — Kalbėjo Cidoklis šaltai kramtydamas valgį. — Pernai per žmonos varduves taip pat turėjom svečių. Tai, žinotumėt, kai svečiai išsiskirstė, žiūrim — dingo pora rankšluosčių ir iš prieškambario naujutėlis paltas. Dingo, kaip ugny sudegė. Už rankos nenutvėręs nieko negali sakyti.

Kirpentė staiga pašoko, pažvelgė į laikrodį.

— Labai atsiprašau, ponai, turiu skubėti. — Reikalai, posėdis... — Ir pasileido pro duris.

Cidokliai sustojo prašyti Kirpentę pasilikti.

Kirpentė šautę iššovė. Cidoklis, grįžęs prie stalo, pamerkė svečiams.

— Posėdis... Žinome mes tuos posėdžius. Persivalgė nevidonas.

Cidoklienė apžiūrėjo stalą, kur sėdėjo Kirpentė, ar viskas tebėra.

— Taigi, sakau, paltas dingo ir gana. O svečiai, rodosi, buvo nieko sau žmonės. Ir dovanų prinešė. — Tęsė Cidoklis kalbą, pabėgusio Kirpentės nutrauktą.

— Kas ten prinešė. — Atkirto Cidoklienė. — Jei bent pustuzinį lėkščių dovanomis galima skaityti. Bet ir tų pačių penkios buvo sutrūkinėjusiais kraštais.

— Kad ir tas dovanas, kaip iš karto pažvelgi, tai rodos neblogas daiktas. Žmogus ir širdį parodo, ir namams nauda. Ir kai giliau pažiūri — vieni niekai. Žiūrėk, atnešė tau dovaną cento vertą, o prisėdo vaišintis, tai nučystino pusę stalo ir gana.

Departamento sekretorius Kucinys išblyškęs pakilo, priėjo prie lango, atsidarė jį ir pradėjo kelti koją.

Kucinį pavyko atitraukti nuo lango, kitaip jis būtų iššokęs iš trečio aukšto.

Svečiai iš Cidoklio varduvių išsiskirstė beveik nepastebimai, palikę kas kepurę, kas apsiaustą.

— Ar čia kas smirdėjo, ar buvo pridegę, kad taip mažai svečiai tevalgė. — Spėliojo Cidoklienė.

— Kas ten smirdės. — Atsakė Cidoklis baigdamas graužti kalakuto sparną. — Pririjo biaurybės ir išvaikščiojo.

Iš Pivošos „Žvilgsnis į gyvenimą".

IŠ NEPR. LIETUVOS.

— Lietuva, sudariusi santarvę su Latvija ir Estija, nori sueiti į glaudesnius santykius ir su Skandinavijos valstybėmis, o visų pirma su Švedija. Tuo tikslu š. m. birželio mėn. 10 dieną lankėsi Švedijos sostinėje Štokgolme Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis. Lietuvos ministerį Štokgolme pasitiko Švedijos užsienių reikalų ministeris Sandleris. Paskui ministerį Lazoraitį iškilmingai priėmė Švedijos karalius Gustavas. Per kelių dienų pasitarimus iškelta ir apsvarstyta abiejų draugingų tautų bendri reikalai ir nutarta sueiti į artimesnį bendradarbiavimą. Švedų spauda ta proga plačiai rašė apie Lietuvą ir karštai sveikino abiejų valstybių susiartinimą. Dabar laukiamas Švedijos užsienių reikalų ministeris Kaune.

— Š. m. gegužės mėn. 26 dieną Nepr. Lietuvoje buvo surengta kariuomenės ir visuomenės šventė. Kaune ir kituose Lietuvos miestuose buvo bendros karių ir visuomenės pamaldos už laisvės kare žuvusius Lietuvos karžygius, paskui buvo kariuomenės ir visuomenės organizacijų eisenos. Šventės proga buvo parodyta visuomenei kariuomenės parengimas ginti savo tautos laisvę. Valstybės Prezidentas ir kariuomenės vadai pasakė gražias kalbas, kviesdami plačiąją visuomenę gerbti, mylėti ir visokiariopai remti savąją kariuomenę, o karius — garbingai nešioti tautos pavestą ginklą, džiaugtis ir didžiuotis, kad jiems atiteko garbingiausia piliečių pareiga budėti savo valstybės laisvės sargyboje. Tą pačią dieną įvyko atsargos karininkų ir savanorių kūrėjų susivažiavimai, kurie nutarė įsteigti ginklų fondą. Lietuvos laisvės pirmųjų gynėjų sumanymas rado pritarimo plačiosios visuomenės. Fondas susidarys iš laisvai piliečių aukojimų skatikų ir bus suvartotas Lietuvos kariuomenės ir šaulių ginklavimui. Iki šiol kariuomenės ginklais rūpinosi tik valdžia, dabar tuo reikalu rūpinsis ir visa tauta. Minėtos šventės proga iškilo sumanymas įtraukti į krašto apsaugos darbą ir Lietuvos moteris. Tuo reikalu jau buvo sušaukti keli organizuotų moterų pasitarimai ir išrinktas komitetas, kuriam pavesta sudaryti Lietuvos moterų karinio parengimo planas.

— Visa Lietuva nekantriai laukia atskrendant iš Amerikos leitenanto Vaitkaus, lėktuvu „Lituanika II". Kaip žinom, „Lituanika I" skrido per Atlanto vandenyną mūsų oro didvyriai Darius ir Girėnas, kurie prie pat tėvynės sienos garbingai žuvo. Vaitkus pasiryžo užbaigti Dariaus ir Girėno didįjį oro žygį ir atskristi iš Amerikos net Kaunan nenutūpdamas. Lėktuvą nupirko Amerikos lietuviai. Skridimas jau galutinai parengtas, dabar tik laukiama palankaus oro. Tikimasi, kad Vaitkus atskris Kaunan birželio pabaigoj ir vėl panašiai, kaip Darius su Girėnu, savo žygiu išgarsins Lietuvos vardą. Lietuvos aero klubas rengia iškilmingą „Lituanikos II" sutikimą.

— Jau baigiama įrengti nesenai pastatytas Kaune Vytauto Didžiojo muziejus, kuris bus didžiausias visoj Pabaltėj. Šiomis dienomis atgabenami iš Belgijos 28 varpai, kurie bus pakabinti muziejaus bokšte ir kuriais bus skambinama per tautines iškilmes. Dabar perkeliami naujuosna rūmuosna buvęs karo muziejus ir kiti Kauno muziejai. Nauju muziejum Lietuva tikrai galės pasididžiuoti prieš pasaulį.

— Šiemet sukanka 25 metai, kai įsikūrė lietuvių katalikiškojo jaunimo ateitininkų organizacija. Ateitinikai davė Lietuvai daug nusipelniusių žmonių. Dabar ateitininkų organizacija yra skaitlingiausia iš akademinio jaunimo organizacijų. Sukaktuvių proga šaukiamas Telšiuose liepos mėn. 20 dieną kongresas, kuriame tarp kitų skaitys paskaitą Lietuvos ministeris Čekoslovakijai dr. Ed. Turauskas.

— Nepr. Lietuvoj pasižymėjo ypatingu veiklumu jaunųjų ūkininkų rateliai. Birželio mėnesį suėjo jų veikimo penkmetis. Šiuo metu visam krašte yra 700 ratelių su 20,000 narių. Toji organizacija galima palyginti su didžiule ūkio mokykla, nes retelių nariai per kelius metus gali gerai išmokti vesti įvairias ūkio šakas. Penkerių metų sukaktį jaunųjų ūkininkų rateliai paminėjo visokiais konkursais įvairių ūkio produktų gaminimo, knygynėlių steigimo, sėklyčių įrengimo ir panašiais.

— Dzūkijos sostinėje Merkinėje birželio mėn. 11 dieną buvo surengta dzūkų senovinė šventė, kurion buvo suplaukę iš visos Nepr. Lietuvos apie 15000 jaunimo. Daugumas šventės dalyvių buvo posipuošę senobiniais lietuviškais drabužiais. Iškilmių metu buvo žaidžiami senobiniai žaidimai ir grojama senobiniais instrumentais: ragais, kanklėmis ir kitokiais. Ten pat buvo surengta Dzūkijos senovės paroda. Šventėje dalyvavo Valstybės Prezidentas ir daug aukštųjų svečių.

IŠ LENKIJOS.

— Maršalo Pilsudskio mirtis prislėgė sunkiu gedulu beveik visą lenkų tautą. Dabar spaudoj ir organizacijose svarstoma, kaip pagerbti ir įamžinti mirusio lenkų valstybės kūrėjo atminimas. Maršalo kūnas, kaip jau rašėmė, palaidotas Krokuvoje, Vavėlio pilies bažnyčios požemiuose, sidabriniame karste ir dabar gausiai iš viso krašto ekskursijų lankomas. Krokuvon vykstantiems geležinkelis duoda didelius palengvinimus. Prie Krokuvos pilamas marš. Pilsudskio kalnas. Žemė kalnui pilti gabenama iš įvairių lenkams brangių ir atmintinų vietų. Visi, atvykstantieji Krokuvon maršalo karsto lankyti, dalyvauja ir minėto kalno pilime. Šalia šito paminklo įvairiuose miestose bus statomi kitoki paminklai. Marš. Pilsudskio širdis atgabenta Vilniun ir laikinai įmūryta Šv. Teresės bažnyčios sienoje. Ten pat atgabenta ir maršalo motinos ir giminių palaikai, kurie 1884 metais buvo palaidoti Sugintų parapijos kapinėse Nepr. Lietuvoje. Palaikų atgabenti buvo nuvykę Nepr. Lietuvon marš. Pilsudskio adjutantas kapitonas Lepeckis ir maršalo seserėnas Kadenacy. Lietuvos valdžia jokių kliūčių Pilsudskių palaikus gabenant nedarė.

— Šiuo metu posėdžiuoja Varšuvoje Lenkijos seimas ir senatas, kur svarstomas seimo, senato ir prezidento rinkimų įstatymas. Pagal naujo įstatymo projektą kandidatus seiman įstatys tam tikslui sudaryti komitetai iš savivaldybių ir kitų lenkų organizacijų atstovų. Tuo būdu naujan seiman opozicijos atstovai galės nepatekti. Senato trečdalį skirs prezidentas, o du trečdaliu rinks nusipelnę asmenys. Prezidentą rinks seimo ir senato išrinki elektoriai.

— Prieš keletą metų išvažiavo Prancūzijon daug lenkų emigrantų. Daugiausia jų dirbo kasyklose. Prasidėjus nedarbui Prancūzijoje, daug lenkų darbininkų neteko darbo ir verčiami grįžti tėvynėn. Daugelis jų neturi už ką grįžti ir vargsta didelį vargą, negaudami iš prancūzų valdžios jokios paramos. Prieš keletą dienų lenkų bedarbių minios darė triukšmingas demonstracijas Paryžiuje ir kituose Prancūzijos miestuose, reikalaudami darbo ir paramos darbo netekusiems. Per demonstracijas buvo susirėmimų su policija. Sunku tikėtis, kad lenkų bedarbių teisingi protestai pagerintų jų vargingą būklę.

IŠ MŪSŲ PADANGĖS.

Barčiai, Varėnos vals., Vil.-Trakų apskr. Nežiūrint sunkių sąlygų, lietuviškas judėjimas stiprėja. Dauguma jaunuomenės organizuota ir susipratusi. Šių metų mūsiškių judrumas — tai daugiausia veiklios kazimieriečių skyriaus valdybos nuopelnas. Valdybon įeina: Jurgelionis—pirm., R. Skliutaitė, J. Poškus, B. Kašėta ir J. Česokas. *Kilka.*

Švenčionys. Čia nuo birželio mėn. 21 dienos posėdžiauja Vilniaus Apygardos teismas, kuris kasdien nagrinėja po keletą lietuvių bylų. Lietuviai daugiausia kaltinami už 16-to vasario paminėjimo rengimą be pranešimo storastijai, už vakarėlių rengimą be leidimų, už vaikų mokymą lietuviškai be leidimo ir panašiai. *Šalteksnis.*

Red. pastaba: Jeigu įvairūs paminėjimai bei pramogos rengiama tik kurios nors draugijos nariams, tai jokių pranešimų valdžiai ar valdžios leidimų nereikia. Bet tokiose pramogose negali dalyvauti nė vienas asmuo, kuris draugijai nepriklauso.

Valkinykas, Vil.-Trakų apsk. Birželio 13 d., šv. Antano atlaidų proga, Valkinyko miestely lietuviai mokytojai skaityklų vedėjai buvo surengę didelį vakarą. Vaidino 6 veiksmų dramą „Gonovaitę". Šis veikalas vaidinti nelengva, nes jis reikalauja daug vaidintojų, tinkamų dekoracijų ir tam tikrų kostiumų. Bet šio vakaro vaidintojai visus tuos sunkumus nugalėjo ir šią dramą suvaidino sėkmingai. Vakaro programą publika pabaigė mūsų tautos himnu.

Šį vakarą matė daug žmonių. Jų tarpe buvo kunigai su vietos klebonu kun. Abaravičium ir Beniakainių dekanu Dubiečiu priešaky ir iš Vilniaus atvykę svečiai: p.p. K. Stašys, kun. Pr. Bieliauskas, V. Budrevičius, S. Špokas ir kiti. *Z.*

IŠ VILNIAUS.

Atostogos. Birželio mėn. 15 dieną visose mokyklose pasibaigė mokslo metai. Atostogos truks iki rugsėjo mėn. 1 dienos.

Mūsų vyresnieji moksleiviai silsėdamiesi turėtų prisiminti ir savo kultūrines pareigas gimtajam sodžiuje.

Skautų stovykla. Gedimino Draugovės skautai šiemet surengė savo metinę stovyklą Antakalnio miške.

Baigė mokslus. Vilniaus universiteto teologijos skyrių baigė su teologijos magisterių titulais ir išsišventino į kunigus lietuviai: Edmundas Basys ir Stanislovas Valiukevičius. Abu kunigai mūsų jaunimui žinomi, kaipo kilnios dvasios ir gražių pasiryžimų lietuviai, todėl džiaugiasi visas mūsų jaunimas sulaukęs naujų dvasios vadovų.

Poznanės universiteto agranomijos skyrių baigė lietuvis Petras Kašėta, kuris gavo agronomijos inžinieriaus titulą. Mūsų jaunas inžinierius baigė mokslus su pasižymėjimu ir todėl buvo pakviestas eiti ten pat asistento pareigas, bet, sakosi, ilgisi tėviškės ir ketina grįžti Vilniaus kraštan pas savuosius.

Vargoninkų mokyklą Vilniuje baigė lietuvis Motiejus Kurila.

Vytauto D. gimnaziją baigė ir išlaikė brandos egzaminus: Bagdanavičius Jonas, 2) Galickas Povilas, 3) Jurša Julius (su pasižymėjimu), 4) Markavičiūtė Marė, 5) Martinkėnas Vytautas, 6) Micius Liudvikas, 7) Petrašūnas Juozas, 8) Radziulis Vladas, 9) Ramanauskas Konstantinas, 10) Razmukas Dominykas, 11) Stukėnaitė Pranė, 12) Šatkauskas Jonas, 13) Ulozaitė Alma, 14) Vaina Juozas, 15) Varnas Juozas, 16) Zacharas Feliksas, 17) Žukauskas Albinas, 18) Kavaliauskas Daminykas ir 19) Uždavinys Motiejus.

Švenčionių Lietuvių gimnaziją baigė ir išlaikė brandos egzaminus: 1) Jurkevičius Vladas 2) Maldžiūnas

Viktoras, 3) Mickevičius Leonas, 4) Norkūnas Leonas, 5) Munčelis Alfonsas ir 6) Umbražūnas Albertas.

Švenčionių mokytojų seminariją baigė lietuviai: Stasys Bukauskas ir Vaclovas Kondrakevičius.

Naujiems šviesos darbininkams „Jaunimo Draugas" linki visokeriopos Dievo palaimos savarankų gyvenimą pradėjus.

Paroda. L. Šv. Kazimiero D-jos veikimo dešimtmečiui paminėti tos D-jos Moterų skyrius surengė liaudies meno parodą, kuri buvo iškilmingai atidaryta Sekminių antrą dieną. Paroda užėmė keturias dideles Vytauto D. gimnazijos sales ir skaitoma didžiausia iki šiol Vilniuje buvusių tos rūšies parodų. Daugiausia išstatyta mūsų sesučių raštuotų audinių, kurie labai skoningai išdėstyti ir tiesiog traukte traukė lankytojų akį. Kiekvienas raštuotas audinys kaip gyvas sakė, kad darbščios mūsų sesučių rankos ir didelis grožio supratimas. Kas kartą parodą aplankė, tas ir antrą kart atėjo, tikrai buvo įdomu. Gaila, kad taip greit, nes jau birželio mėn. 26 dieną buvo uždaryta. Parodos sumanytoja ir organizatorė p. Z. Stašienė, Šv. Kazimiero D-jos Moterų skyriaus pirmininkė, kuriai padėjo mūsų jaunieji menininkai ir būrelis studentų, o parėmė visa mūsų sodžiaus šviesuomenė.

Gražios Sekminės. Sekminių proga Vilniuje buvo didelis lietuvių judėjimas. Pirmą dieną šv. Mikalojaus parapija lankė kalvarijas. Kartu su miestiečiais ėjo Kryžiaus kelių lankyti apie 5000 maldininkų iš provincijos.

Šv. Kazimiero D-ja su studentų dramos kuopele surengė per Sekmines net du vakaru: Vieną Sekminių išvakarėse, o kitą — Sekminių antrą dieną. Abu vakarai buvo surengti atvykusiems iš kaimų Šv. Kazimiero D-jos nariams. Be to, D-ja visiems savo nariams parūpino nemokamų butų.

Antrą Sekminių dieną buvo atidaryta Šv. Kazimiero D-jos Vilniaus Moterų skyriaus surengta liaudies meno paroda, kurios atidarymo iškilmėse dalyvavo daug lietuvių ir kitataučių atstovai. Tą pačią dieną parodą aplankė virš tūkstančio asmenų.

Moksleivių vakarėlis. Birželio mėn. 1 dieną Vytauto D. gimnazijos antros klasės mokiniai surengė gražų vakarėlį. Buvo vaidinta Juozo Kanopkos aperėtė „Stebuklingas Ragas". Be to dar buvo choras. Visą programą išpildė vieni antros klasės mokiniai, kurie ir darbo nepagailėjo, kuriems ir sumanumo netrūko. Režisavo pats autorius.

Koncertas. Gegužės mėn. 25 dieną Vytauto D. gimnazijos mokiniai muzikai, prof. Galkausko vadovaujami, surengė didelį koncertą keturių kompozitorių: Šimkaus, Bacho, Hendelio ir Šopeno jubiliejui paminėti. Buvo išpildyti gražiausi jubiliatų kūriniai, tai paskirų asmenų, tai grupėmis. Koncerte dalyvavo ir mokinių choras. Šis koncertas dar kartą įtikino mūsų visuomenę, kad muzikos mokymas Vytauto D. gimnazijoj aukštai pastatytas.

Motinos diena. Gegužės mėn. 26 dieną Šv. Kazimiero D-jos Moterų skyrius surengė Motinos dieną. Paskaitą skaitė skyriaus pirmininkė Z. Stašienė. Be to dar buvo koncertėlis.

Iš Labdarybės D-jos. Birželio mėn. 2 dieną buvo metinis Lietuvių Labdarybės D-jos susirinkimas, per kurį buvo patvirtinta D-jos veikimo apyskaita ir perrinkta valdyba. Šiemet valdybą sudaro: kun. K. Čibiras — pirm., V. Budrevičius—vicepirm., K. Stašys—iždin., kun. Pr. Bieliauskas — sekret., inž. K. Blažys, mokyt. V. Martinkėnas ir adv. A. Juknevičius—nariai be ypatingų pareigu. Revizijos komisijon išrinkta: M. Žmuidzinienė, Vl. Narbutas ir St. Špokas.

ĮDOMIOS NUOTRUPOS

Žmogaus gyvenimas. Nors dažnai tenka išgirsti nuomonių, esą seniau žmonės ilgiau gyvenę. Bet iš tikrųjų, yra kitaip. Viduramžy vidutiniškas žmogaus amžius buvo tik 25 m. 1901 metais vidutiškas žmogaus amžius pakilo iki 49 metų, o 1926 m. net iki 57 metų.

Vadinasi, palyginus su viduramžiu, žmonės šiandie gyvena ilgiau negu dvigubai. Viduramžy dauguma žmonių mirdavo būdami vaikais. Visi silpnesni vaikai išmirdavo. Pasilikdavo tik labai stiprūs. Šiandie, dėka higijenai (rūpinimasis sveikata) ir gydytojų priežiūra bei gydymui, ir silpni vaikai užauga ir susilaukia kartais ilgo amžiaus.

Mokslininkai ištyrė, kad visi gyvūnai gyvena maždaug penkis kartus tiek, kiek auga jų kaulai. Žmogaus kaulai auga apie 20 metų. Vadinasi, normalus žmogaus amžius turėtų būti apie 100 metų. Iš tikrųjų gi šimto metų labai mažai kas sulaukia.

Amerikoj įsivyravo pažiūra, kad žmogaus pajėgos pasiekia aukščiausio laipsnio tarp 25 ir 40 metų. Dėl to ten žmogui po 40 metų amžiaus jau sunku rasti sau tarnybą. Iš čia kilo šūkis, — kad gyvenimą ilginti neapsimoka. Bet iš tikrųjų nuomonė, kad kiekvieno žmogaus ne tik fizinės, bet ir dvasinės pajėgos po 40 metų amžiaus eina mažyn, yra klaidinga. Daugelis didelių darbų padaryta žmonių po 60 metų amžiaus.

Mokslininkas Dorland išskaičiavo, kad didžiausieji pasauly veikalai nuveikti žmonių tarp 40 ir 70 jų amžiaus metų. Jis rado, kad iš 400 labiausiai pagarsėjusių vyrų, 90 nuveikė savo didžiausius darbus būdami visai seni. Galilėjus (didelis astronomas), Bukroffas, Biuffonas (istorikai), Getė (poetas), Lamarkas (gamtininkas), Verdi (kompozitorius), Spenseris (filosofas) sukūrė savo didžiausius kūrinius tarp 70 ir 85 savo amžiaus metų. Garsusis tapytojas Ticianas sukūrė vieną geriausių savo paveikslų, turėdamas 98 metus. Kompozitorius Handelis sukūrė gražiausius savo kūrinius po 75 metų amžiaus.

Geležiniai „žmonės". Naujorke buvo savotiška, nepaprastai įdomi paroda, kurioje išstatyti visi per paskutiniuosius dešimts metų sukonstruotų mechaniškų žmonių, žmonių—automatų modeliai. Ši paroda, šis žmogaus protu ir technikos triumfas sukėlė didžiausio susidomėjimo visoje Amerikoje.

Didžiausias žmogaus noras, noras sukurti automatą, sukurti mechanišką vergą, kuris klausytų ir tarnautų, jau realizuotas. Parodoje aiškiausiai matyti, kokiu būdu gimė mechaniškas žmogus ir kas jis yra. Negyvas mechanizmas, gavęs įsakymą, vykdo jį neatsikalbinėdamas — uždega šviesą, keičia pinigus, saugo duris ir dirba daugybę kitų juodų darbų.

Palyginti mechaniškas žmogus dar jaunas, tačiau spėjo jau susiskaldyti į gimines. Yra dvi mechaniškų žmonių rūšys — teleluksai, kurie veikia šviesos spindulių įtakoje, ir televoksai, kurie gyvi balso bangų veikiami. Trečioji giminė turi tik vieną atstovą. Tai okkultus, kuris veikia radio bangų įtakoje.

Iš visų šitų trijų giminių protingiausias ir naudingiausias žmogui okkultus. Tai mechaniškas kareivis arba policininkas. Nors okkultuso geležinis kūnas daug sveria, bet gali bėgti žymiai greičiau nekaip greičiausias žmogus. Jo vienintelė akis daug galingesnė už paprasto žmo-

gaus akis. Gūmine lazda, kurią jis turi rankoje, gali pritrenkti net dramblį. Okkultus geras sutvėrimas, gaila tik, kad jis neturi sielos, neturi sąmonės.

Okkultus nervų centras — radio siunčiamoji stotis. Okkultus visiškai pareina nuo žmogaus, kuris jį valdo. Okkultus, nors ir būdamas žmogiško pavidalo, vis dėlto yra mašina, o daugiau niekas. Jis yra reikalingas kito, kuris jį globotų, kuris duotų nurodymus, kuris jį valdytų.

Praktikoje okkultus tarnauja šiaip. Reikia, sakysime, išsklaidyti demonstrantus. Iš policijos nuvados išstumiami į gatvę du okkultai. Jų šefas sėda į automobilį, važiuoja kokį kilometrą atstu jų ir duoda radio bangomis įsakymus. Šefo balsas — okkultus balsas. Okkultus burnos vietoje turi galingą garsiakalbį, kuris perduoda miniai viską, ką sako šefas. Jeigu minia neklauso perkūniško okkulto įspėjimo, tai okkultus, gavęs iš šefo įsakymą, paleidžia į darbą savo gūminę lazdą, mėto ašarines bombas, veržiasi pirmyn, grįžta, vėl puola ir t. t. Minia prieš tokią baidyklę yra bejėgė. Vienintelis išėjimas — pasitraukti.

Okkultus širdis — galingas 60 arklio jėgų motoras. Vietoje kojų turi vikšrą, panašų į tankų vikšrus. Lygsvarai palaikyti pritaisomas specijalus aparatas, gyroskopu vadinamas.

Okkultus minėtoje parodoje užėmė vyriausią vietą. Be abejo, nenuostabu, nes jis, gal būt yra „protingiausias" iš visų žmonių automatų ir gali atlikti jau sudėtingesnius darbus.

Keista respublika. Athoso kalno vienuolių respublika yra gal keisčiausia ir įdomiausia pasauly respublika. Ji vadinasi Hagios Oros (šventasis kalnas) ir yra nedidelis pusiasalis, išeinąs į Egėjaus jūrą (tarp Graikijos ir Mažosios Azijos). Jis turi apie 60 kilometrų ilgio ir apie 15 pločio.

Pusiasalis yra sujungtas siaurute žemės juosta su Graikija. Jo gale aukštas, 2 kilometų kalnas, kuris nuo seniausių laikų buvo laikomas šentuoju. Jau trečiame amžiuje po Kristaus čia apsigyveno vienuoliai ir gyvena po šiai dienai. Šventasis kalnas gerbiamas ne tik krikščionių, bet ir mahometonų. Kai turkai penkioliktame amžiuje užkariavo Balkanų pusiasalį, jie leido ir toliau gyventi vienuoliams šventame kalne. Turkus iš Balkanų pavarius, šv. Kalnas tapo pusiau nepriklausoma, graikų globojama, respublika.

Šitoj respublikoj gyvena apie 9000 žmonių. Daugiausia rusai ir graikai. Yra bulgarų ir kitų tautų. Mažne visi gyventoj i vienuoliai. Gyvena jie vienuolynuose ir pavieniui. Respublikos valdžią sudaro taryba (sinodas) ir atstovų nuo 20 vienuolynų. Taryba renka iš savo tarpo komitetą—vykdomąją valdžią 4 narių. Komitete pirmininkas yra valstybės galva.

Didžiausia šios respuklikos keistenybė—tai moteriškos lyties visiškas į respubliką neįsileidimas. Čia nestovėjo moteriška koja jau nuo seniausių laikų. Imperatoriaus Teodozijaus didžiojo duktė Plakidija norėjo aplankyti šventąjį kalną; imperatariaus įsakymu vienuoliai ruošėsi ją patikti. Pasakojama, kad vos privažiavusi prie šv. kalno ribų, ji išgirdusi baisų balsą, draudžiantį peržengti tas ribas ir grasinantį didžiausiomis bausmėmis, jei nepaklausytų. Plakidija nusigandusi pabėgo ir liepė toj vietoj pastatyti bažnyčią. Antrą kartą Athosą norėjo aplankyti Konstantinopolio užkariautojo sultono Mahometo II motina Marija, kuri buvo krikščionė. Sakoma, ir Marija turėjo pabėgti, nepastačiusi kojos ant pusiasalio. Ir ją kažkoks baisus balsas privertęs pasitraukti.

1881 m. Rusijos did. kunigaikštaitė Aleksandra Nikolajevna atvyko aplankyti Athosą. Bet ji sausumon

nė nelipo, o visą laiką išbuvo laive, uoste. Ir ne tik moterys, bet nė moteriškos lyties gyvuliai nėra kenčiami šitoj respublikoj. Išimtis daroma tik bičių motinai, nes bičių vaškas reikalingas žvakėms. Šita respublika dabar nori nusikratyti graikų globa ir tapti visai nepriklausoma.

Žvėrių karalius. Liūtas visai teisingai yra vadinamas žvėrių karalium. Jo aukštis yra truputį didesnis už vieną metrą, o ilgis, drauge su uodega, apie tris metrus. Liūtai patinai turi didelius, gražius karčius, o pataitės karčių neturi. Ypatinga yra liūto veido išraiška. Tuo tarpu kai kiti kačių giminės žvėrys, kaip antai, tigrai, leopardai, niekad nepažiūri tiesiai į akis, liūtas ramiausiai pakelia žmogaus akių žvilgsnį.

Labai seniai liūtai gyveno net Europoj; tai buvo vadinamas urvinis liūtas. Bet istoriškais žmonijos laikais liūtų Europoj jau nebebuvo. Dabar liūtai gyvena tik Afrikoj ir Azijoj, bet ne visur.

Apie liūto jėgą pasakojama daug nuostabių dalykų, tačiau dauguma jų yra pramanyti. Bet tikra yra, kad liūtas, sučiupęs metinį veršį, su juo gali peršokti pačią aukščiausią tvorą. Liūtas puola gyvulius tik tada, kai yra alkanas. Sotus būdamas jis niekam žalos nedaro, tuo tarpu kai tigras piauna, kas pakliuvo, vis tiek, alkanas ar priėdęs jis būtų. Žmogaus liūtas niekad nepuola, jei, žinoma, nėra sužeistas. Pasakojama, kad arabai, sutikę dykumoj liūtą, eina tiesiog prie jo, šaukdami ir mosuodami. Liūtas tokiais atvejais visada pasitraukiąs į šalį. Liūtas minta stirnomis ir kitais žolę ėdančiais gyvuliais, bet niekad savo grobio nevaiko. Prišliaužęs, šoka stverti, bet jei pirmu šuoliu nesučiumpa, tai toliau neveja.

Kad ir stiprus yra liūtas, bet yra daug gyvulių, kurių jis niekad nepuola, kaip antai, dramblys, raganosis, laukinis šernas. Laukinius bulius, arba buivolus liūtas tik po sunkios ir pavojingos kovos įveikia Yra viena stirnų rūšis su nepaprastai ilgais ir smailiais ragais. Pasakojama, kad puoląs tokią stirną liūtas kai kada pats save pasmeigia ant jos ragų.

Yra daug ginčijamasi, kas yra stipresnis: liūtas ar tigras. Ne kartą žvėrynuose buvo tyčiomis suleidžiama imtis liūtą su tigru. Paaiškėjo, kad Indijos tigras yra stipresnis už Azijos liūtą, gyvenantį Arabijoj, Persijoj. Bet Afrikos, Sacharos liūtas yra stipresnis už patį pavojingiausią Bengalijos tigrą. Tas ir suprantama. Jei Azijos liūtas būtų tvirtesnis už tigrą, tai jis būtų tigrą išstūmęs iš Indijos. Iš kitos pusės yra patirta, sakysim, kad Amuro upė yra siena tarp tigro ir Sibiro lokio. Lokys yra nuvaręs tigrą į pietinį Amuro krantą.

Liūtai, kaip ir kiti dideli plėšrūs žvėrys, greitai naikinami. Ju skaičius nuolat mažėja. Todėl kai kur Afrikoj, sakysim, pietų Afrikoj, dideli plotai yra paskelbti rezervatais, kur draudžiama įeiti su šautuvu. Tuo būdu tikimasi liūtų veislę kuo ilgiau išlaikyti. Be to, žvėrynų ir cirkų reikalams yra įtaisytos liūtų fermos, kur liūtai yra auginami, kaip naminiai gyvuliai. Už suaugusį liūtą mokama lig 5000 auks. Bet vis dėlto liūtų gyvenimo dienos žemėj jau baigiasi. Po kokio šimto metų laukinių liūtų vargu ar jau bus. O dar paskiau liūtai visai išnyks žemėj ir virs tokiu pat pasakišku gyviu, kaip kad smakai.

Šunies kalba. Iš naminių gyvulių šuo, paprastai, laikomas sumaniausiu gyvuliu. Kai ką ima pagunda jį laikyti protingu sutvėrimu, turinčiu žmogaus proto, tik mažiau už žmogų. Tačiau reikia labai atsargiai tvirtinti, kad šuo veikia galvodamas. Tikslingai veikti gyvulys gali ir be proto, o iš omės arba kaip sakoma iš instinkto, t. y., prigimto jausmo. Tiesa, šuo yra labai jautrus ir jausmingas gyvulys, tuo atžvilgiu jis pralenkia žmogų. Pav., šuns džiaugsmo,

skausmo, kentėjimų išreiškimai. Bet tas vis dėlto nerodo, kad jis turėtų proto.

Šuo nesupranta kalbamo žodžio prasmės. Jis negali minčių sujungti. Kalba reikalinga mintimis išreikšti. Kadangi šuo nekalba, tad darome išvadą, kad jis nė galvoti negali.

Savotišką kalbą šuo vis dėlto turi. Jo kalba yra judesių, gestų kalba. Tyčia ar netyčia daromais judesiais jis parodo savo mintis. Mintis taip pat reiškia ir garsais: loja, urzgia, cypia, kaukia ir t. t. Jis turi, taip sakant, ir tam tikrą „veido" išraišką. Lūpų kampų atitraukimas, viršutinės lūpos pakėlimas laikomas šuns juoku. Viršutinę lūpą atviepus suprantame šunį pykstant.

Daugis tų šunų judesių yra įgimta. Kadangi šuo nesupranta mūsų kalbos žodžių prasmės, jis mano, kad mes į jį kalbame judesiais, gestais. Kiekvienam žinoma, kaip nepaprastai puikiai šuo moka stebėti. Jam apsimesti negalima. Jei šeimininkas nerimtai tepyksta, šuo nekreipia dėmesio. Bet jei iš tiesų yra supykęs, užtenka vien žvilgterėti. Kadangi šuniui duodant įsakymą garsas ir judesys paprastai tą patį reiškia, tad šitaip įsakinėjamas šuo su laiku supranta, ko iš jo norima. Šuo neskiria svarbių dalykų nuo nesvarbių. Vadinas, ir judesiai, kuriais iš šuns ko nors reikalaujama, visuomet turi būti tokie pat vienodi. Nes to nesilaikant, susukame šuniui galvą.

Ką nors bloga padaręs šaukiamas šuo slepiasi. Bet tai daro ne dėl „sąžinės graužimo", o bausmės vengdamas. Kad jam daugiau ar mažiau teks į kailį, jis aiškiai mato iš šeimininko veido, slepiamų judesių, persikeitusio balso. Mat, jis nežmonišku savo akylumu pastebi ir menkiausią savo šeimininko nuotaikos pasikeitimą.

Banginis. Banginiai yra didžiausieji šiais laikais gyviai žemėje. Jie gyvena vandeny, nes sausumoj nepajėgtų patys išlaikyti savo svorio. Banginis vandeny yra tas pat, kas dramblys sausumoj, tik banginis yra kelis kartus didesnis. Suaugusio banginio ilgis siekia lig 20 metrų, o kai kada ir daugiau.

Banginis yra gyvenąs vandeny žinduolis, nes vaikus maitina pienu. Taip pat jis kvėpuoja plaučiais. Pasinėręs vandeny jis gali išbūti tik lig 10 minučių, o paskiau turi vėl iškilti paviršiun atsikvėpti. Banginis gali nuplaukti per valandą apie 50 kilometrų, vadinasi, lengvai pralenkių paprastą keleivinį traukinį.

Maitinasi banginis tik mažyčiais vandens gyvūnėliais. Jo žiotys sudaro beveik trečdalį kūno ilgumo, taip kad į jas lengvai galėtų įplaukti maža valtis, bet praryti banginis vargu ar galėtų didelį obuolį, nes tiek siaura yra jo gerklė. Didelės žiotys banginiui reikalingos maistui ieškotis. Išsižiojęs, jis prisitraukia vandens, kurį paskiau išleidžia atgal pro dantis, ir snuky lieka tik maži jūrų gyvūnėliai, kuriuos ir suryja.

Banginiai gyvena tik šaltose ašigalių sričių jūrose, tačiau nuklysta ir į kitas, šiltesnes vietas. Banginius medžioja dėl jų taukų, iš kurių varo įvairius tepalus, ir dėl jų dantų, kurie duoda labai vertingą pramonėj kaulą. Tačiau dabar pagautą banginį sunaudoja visą lig paskutinio kilogramo, o seniau buvo tenkinamasi tik taukais ir dantimis. Seniau banginių medžioklė buvo sunkus ir pavojingas dalykas, nes ilgai reikėdavo kamuotis, kol jį nugalabindavo. Dabar medžiojimas yra visai nepavojingas, nes banginius šaudo patrankomis. Iš tam tikros patrankos paleidžiamas į banginį durklas, prie kurio yra pririštas stiprus lynas, kad sužeistas banginis nedingtų panėręs gilumoj, o kad jį būtų galima ištraukti. Šaunamas durklas yra labai savotiškas. Jame yra įtaisyta granata, kuri sprogsta banginio kūne ir pagreitina jo mirtį.

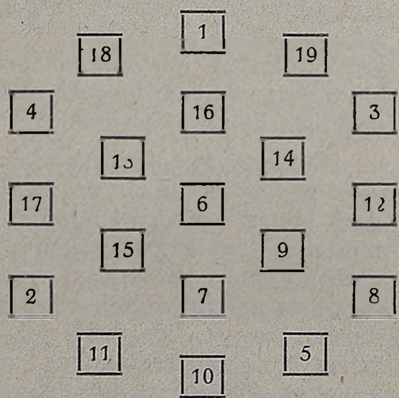

GALVOSUKIAI ???

Galvosukių sprendimai:

3 (111) Nr.

1. *Uždavinys.*

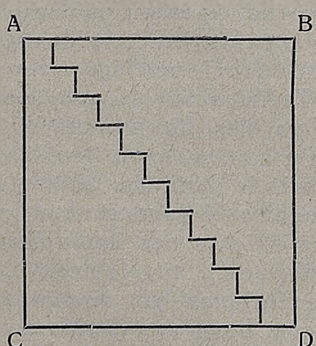

Sujungę skaitmenis linijomis, gausime visai panašią kombinaciją.

2. *Uždavinys.*

Dvarininkas turėjo sumokėti 335,544 auksinus ir 31 skatiką.

3. *Uždavinys.*

Įrodė tuo budu, kad, kaip parodyta brėžinyje, įžambinė nėra tiesioji linija, bet susidedanti iš daugelio trumpų vingiuotų linijų, kurias išmatavę gauname tokį pat ilgį, kokį sudaro kraštinės AB + BD.

4. *Uždavinys.* Laisvai sprendžiamas.

5. *Uždavinys.*

$$\sqrt{1}=1$$

4 (112) Nr.

1. *Uždavinys.* Karavanas, uogynas, Naugardas.

2. *Uždavinys.* Onytė turi metus ir 9 mėnesius, Jonukas — 3½ metų, Vladutė — 5 m. ir 3 mėnesius, Petriukas — 10½ m. ir Verutė — 7 m.

3. *Uždavinys.* 225 stačiakampiai.

4. *Uždavinys.* Mokytojavo 40 metų.

5. *Uždavinys.* Poezija.

6. *Uždavinys.* Visi trys draugai kartu atvyko į numatytą vietą.

5 (113) Nr.

1. *Uždavinys.* Šarka marga, varna pilka.

2. *Uždavinys.* 28 žingsniai.

3. *Uždavinys.*

```
 0 1 1
 0 0 0
 0 0 9
──────
   2 0
```

4. *Uždavinys.*

2 — I	7 — V	8 — IX	1 — XI	2 — II	7 — VII
3 — II	8 — VI	1 — XII	4 — XII	3 — III	8 — VIII
4 — III	9 — VII	7 — XIII	3 — VI	4 — IV	9 — IX
5 — XI	1 — XIII	6 — VIII	2 — V	5 — V	
6 — IV	9 — X	5 — VII	1 — I	6 — VI	

5. *Uždavinys.* Siena — diena — viena.

6. *Uždavinys.* Juosta.

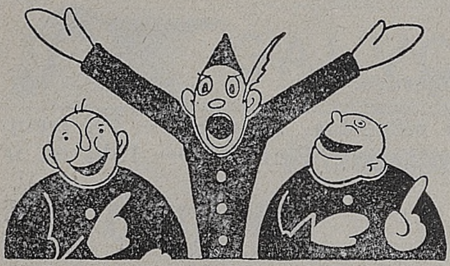
Konkurse dalyvavo:

Averka Jonas (Musteika) — 3 t.
Bublys B. (Vilnius) — 3.
Boguševičius Kazys (Antalgė) — 34.
Babkauskaitė Birutė (Vaitakiemis) — 12.
Černiauskas Petras (Vardziukiemis) — 2.
Kalesinskas Alfonsas (S. Ramonai) — 36.
Karnilavičius Albertas (Magūnėliai) — 33.
Krasauskas Adolius (Didžiasalis) — 12.
Lapėnas Adomas (Rekučiai) — 33.
Markevičius Albinas (Punskas) — 2[illegible].
Malinauskas Albinas (Šlynakiemis) — 28.
Molis Mykolas (Vilnius) — 3.
Norkūnaitė Teklė (Juodgalviai) — 15.
Norkūnaitė Stepa (Juodgalviai) — 15.
Papšys Petras (Galalaukiai) — 2.
Šeštokas Jonas (Rekučiai) — 33.
Tertelis Vytautas (Vilnius) — 3.
Zagorskas Adomas (Antalgė) — 34.

Dovanas laimėjo:

Alf. Kalesinskas: „Svečiuose pas 40 tautų"— M. Šalčiaus. K. Boguševičius: „Skruzdėlytės Greitutės nuotykiai"—V. Tamulaičio. A. Markevičius: „Indėnų ir Farapų lizde"— V. Viesebacho. B. Babkauskaitė: „Veiklioji katalikė"—G. Palau'o. A. Karnilavičius: „Tamošius Bekepuris"—K. Binkio.

Dovanos galima atsiimti redakcijoj. Kas panorės, kad redakcija nusiųstų paštu — tam bus nusiųsta.

Ko čia juoktis?

Policininkas sugavo vagį, kuris klausiamas, kaip vadinasi, iš karto pasakė svetimą vardą.

— Kodėl pradžioje sakei ne savo vardą? — klausia policininkas.

— Todėl, ponuli, kad mane dar mažą tėvai mokė, sakydami: „Saugok, vaikeli, savo gerą vardą“, — pasiaiškino vagis.

⊚⊚

— Tėveli, jeigu aš neturtinga mergaitė, tai kas mane ves!

— Tavo mamytė taip pat neturtinga buvo, o aš ją vedžiau.

— Taip, bet dabar kvailių nebėra.

⊚⊚

Motina sako mažai dukrelei:

— Maryt, uždaryk langą, matai juk, kad lija.

— Aš būčiau senai uždariusi, jei būčiau žinojusi, kad tada nustos lyti, nes aš esu susitarusi su vaikais žaisti, mūsų darželyje, — apgailestavo maža Marytė.

⊚⊚

Mokytojas per lietuvių kalbos pamoką klausinėja gramatikos.

— Aš prausiuos, tu prausies, jis prausias. Koks čia bus laikas, Vytuk?

— Tai bus, turbūt, šeštadienio vakaras — atsakė mažas Joniukas.

⊚⊚

Žmona barasi su vyru:

— Man rodos, dabar tu norėtum, kad aš būčiau ištekėjusi už pirmojo savo sužieduotinio.

— Negražu būtų norėti, kad Dievas nekaltam žmogui protą atimtų.

⊚⊚

Jaunas rašytojas, sutikęs kritiką, kuris išpeikė jo raštus, sako:

— Tamsta sakai, kad mano knyga niekam netikus. Ką tamsta gali išmanyti apie knygas, juk tamsta nesi nė vienos knygos parašęs.

— Tamsta, manau, nesi sudėjęs nė vieno kiaušinio, o tačiau lengvai atskiri gerą kiaušinį nuo blogo, — tuoj susigavo kritikas.

⊚⊚

Parvažiavus Vinceliui iš mokyklos su dvejetukais, tėvas ėmė pavyzdžiais jam įrodinėti darbštumo reikalingumą:

— Dabok, skruzdės tokie maži vabaliukai, o tik dirba ir dirba, jokių pasilinksminimų nežiro, o tau rūpi vien vakarėliai ir gegužinės.

— Nesigirk jau, tėvai, su savo skruzdėmis. Aš abejoju, ar jos tokios darbščios, kaip tau rodos. Kada tik aš būnu gegužinėje, tai ir jų ten pilna.

⊚⊚

Joniukas užpyko ant savo jaunesnės sesutės Onytės ir sako:

— Būtum tikra bezdžionė, tau tik uodegos trūksta.

— O tau trūksta tik ragų, tai būtum tikras asilas,— atkirto Onytė.

— Ot, ir nepasisekė atsikirsti. Asilai visi be ragų,—pašiepė Joniukas sesutę.

— Reiškia, tau nieko netrūksta,— pasiteisino Onytė.

⊚⊚

Senelė ragina Juozelį eiti gultų ir sako:

— Septynerių metų berniukai septintą valandą turi būti jau lovytėje ir saldžiai miegoti.

— Jeigu visi turi eiti gulti tą valandą, kiek turi metų, tai tu, senele, niekuomet negali atsigulti, nes septyniasdešimtos valandos niekuomet nebūna, — pasiaiškino Juozelis.

⊚⊚

— Bobute, ar tu pas mus pėščia atėjai? — klausia mažas anūkas.

— Pėščia, mano vaikeli.

— Vaje, o tėtė sakė, kad tave, bobut, velnias atnešė, — nustebo vaikas.

⊚⊚

⊚⊚

Redaktorius ir leidėjas Antanas Juknevičius. „RUCH“ spaustuvė Vilniuje.